

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-гуманітарний інститут, Гуманітарний факультет
(повне найменування інституту, факультету)

Кафедра міжнародних економічних відносин
(повне найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: Особливості торгівельних відносин США і Китаю в умовах
глобальної нестабільності**

Виконав
студент(ка) 2 курсу, групи ГФ-219м
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини» ОПП «Міжнародний бізнес»
(код і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Хохлова Тетяна Миколаївна

(прізвище та ініціали)

Керівник Ситников М. М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент АНТОНЮК Д. А.

(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2020 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут, факультет: Економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет

Кафедра Міжнародні економічні відносини

Ступінь вищої освіти Магістр

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

(код і найменування)

Освітня програма (спеціалізація) «Міжнародний бізнес»

(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., професор

Прушківська Е. В

« » грудня 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ ДИПЛОМНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Хохлова Тетяна Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Особливості торгівельних відносин США і Китаю
в умовах глобальної нестабільності

керівник роботи Ситников Микола Миколайович, к. н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від « » 20 20 року №

2. Строк подання студентом роботи 14 грудня 2020 року

3. Вихідні дані до роботи Зовнішня економіка США, Зовнішня економіка Китаю, Торгівельні відносини між США і Китаєм, Роль Китаю в світовій торгівлі Роль США у світовій торгівлі

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Актуальність роботи та постановка задач на її виконання Теоретичні аспекти дослідження торговельно-економічних відносин Класифікація чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю Аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі Китаю Роль США у світовій торгівлі Напрямки розвитку торгівлі між Китаєм і США

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Презентація роботи в Microsoft PowerPoint з поясненням алгоритму проведення досліджень, 7 таблиць, 11 формул.

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
1-3	Ситников М. М., доцент		
4	Журавель С. М. старший викладач		
Нормо контроль	Салімонов О. Ю. провідний фахівець		

7. Дата видачі завдання « 1 » вересня 20 20 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Актуальність роботи та постановка задач на її виконання	3-й тиждень	виконано
2	Теоретичні аспекти дослідження торговельно-економічних відносин	4-й тиждень	виконано
3	Класифікація чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю	6-й тиждень	виконано
4	Аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі Китаю	7-й тиждень	виконано
5	Роль США у світовій торгівлі	8-й тиждень	виконано
6	Напрямки розвитку торгівлі між Китаєм і США	12-й тиждень	виконано
7	Розробка рекомендацій з охорони праці	13-й тиждень	виконано
8	Оформлення пояснювальної записки та презентації	14-й тиждень	виконано
9	Проходження нормоконтролю, рецензування, антиплагиату, оформлення дублінського ядра	15-й тиждень	виконано

Студент(ка)

_____ Хохлова Т. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проєкту (роботи)

_____ Ситников М. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

КДМР: 111 с., 7 табл., 11 формул, 85 джерел.

Мета роботи – виявлення особливостей торгівельних відносин США і Китаю та прогнозування напрямів їх розвитку в умовах глобальної нестабільності.

Об’єкт дослідження – торгівельні відносини між країнами в сучасних умовах.

Предмет дослідження – торговельно-економічні відносини між США та Китаєм в умовах глобальної нестабільності.

Методи дослідження – історичний та логічний метод – дослідження при еволюції підходів до торговельних відносин між країнами; системний – при класифікації чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю; аналіз при виявленні трендів розвитку чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю; економіко-статистичний – при аналізі причин і наслідків кризи американо-китайських відносин; табличний метод – при розкритті тенденцій розвитку торговельно-економічних відносин; метод індукції та дедукції – при формулюванні узагальнюючих висновків дипломного дослідження.

Анотація. Поглиблення кризи відносин зростає США та Китаю здійснює значний вплив на світову економіку, тому нами досліджено сутність кризи торговельно-економічних відносин між країнами. Охарактеризовано теоретичні аспекти дослідження торговельно-економічних відносин. Досліджено еволюцію підходів до торговельних відносин між країнами. Класифіковано чинники впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю. Виявлено тренди розвитку чинники впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю. Проаналізовано динаміку та структуру зовнішньої торгівлі Китаю. Охарактеризовано вплив зовнішньої торгівлі США на світову

торгівлю. Виявлено особливості американо-китайських відносин в умовах глобальної нестабільності. Проаналізовано причини і наслідки кризи американо-китайських відносин. Обґрунтовано перспективи розвитку торговельно-економічних відносин між США і Китаєм.

ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ, ТОРГОВЕЛЬНІ ПАРТНЕРИ, ЕКСПОРТ, ІМПОРТ, ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС, ЕКСПОРТНА КВОТА, НАЦІОНАЛЬНИЙ РИНОК.

Аннотация. Углубление кризиса отношений зростає США и Китая оказывает значительное влияние на мировую экономику, поэтому нами исследована сущность кризиса торгово-экономических отношений между странами. Охарактеризованы теоретические аспекты исследования торгово-экономических отношений. Исследована эволюция подходов к торговым отношениям между странами. Классифицированы факторы влияния на торгово-экономические отношения США и Китая. Выявлено тренды развития факторы влияния на торгово-экономические отношения США и Китая. Проанализирована динамика и структура внешней торговли Китая. Охарактеризованы влияние внешней торговли США на мировую торговлю. Выявлены особенности американо-китайских отношений в условиях глобальной нестабильности. Проанализированы причины и последствия кризиса американо-китайских отношений. Обоснованы перспективы развития торгово-экономических отношений между США и Китаем.

ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ, ТОРГОВЫЕ ПАРТНЕРЫ, ЭКСПОРТ, ИМПОРТ, ПЛАТЕЖНЫЙ БАЛАНС, ЭКСПОРТНЫЕ КВОТЫ, НАЦИОНАЛЬНЫЙ РЫНОК.

Abstract. The deepening crisis in the growing relations between the United States and China has a significant impact on the world economy, so we have explored the essence of the crisis of trade and economic relations between countries. Theoretical aspects of the study of trade and economic relations are described. The

evolution of approaches to trade relations between countries is studied. Factors influencing trade and economic relations between the United States and China are classified. Development trends and factors influencing trade and economic relations between the United States and China have been identified. The dynamics and structure of China's foreign trade are analyzed. The influence of US foreign trade on world trade is characterized. The peculiarities of US-Chinese relations in the conditions of global instability are revealed. The causes and consequences of the crisis in US-Chinese relations are analyzed. Prospects for the development of trade and economic relations between the United States and China are substantiated.

TRADE RELATIONS, TRADE PARTNERS, EXPORTS, IMPORTS,
BALANCE OF PAYMENTS, EXPORT QUOTA, NATIONAL MARKET.

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну магістерську роботу.....	2
Реферат	4
Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів	8
Вступ.....	9
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.....	13
1.1 Еволюція підходів до дослідження торговельних відносин між країнами	13
1.2 Торговельно-економічні відносини в структурі міжнародних відносин ...	19
1.3 Класифікація чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю	23
2 ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН США І КИТАЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	30
2.1 Аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі Китаю	30
2.2 Зовнішня торгівля США та її вплив на світову торгівлю.....	44
2.3 Особливості американо-китайських відносин в умовах глобальної нестабільності.....	50
3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ США І КИТАЄМ.....	64
3.1 Перспективи розвитку стратегічного партнерства та конкуренції США і Китаю.....	64
3.2 Напрямки розвитку торгівлі між Китаєм і США в умовах глобальної нестабільності	72
4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	83
4.1 Аналіз потенційних небезпек	83
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки	85
4.3 Заходи з виробничої санітарії і гігієни праці	88
4.4 Заходи безпеки у надзвичайних ситуаціях.....	93
4.4.1 Заходи з пожежної безпеки.....	93
4.4.2 Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.....	94
Висновки	98
Перелік джерел посилань	102

**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ**

Скорочення	Словосполучення
АСЕАН	Асоціація держав південно-східної Азії
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВНП	валовий національний продукт
ГАТТ	Генеральна угода з тарифів і торгівлі
до н. .е.	до нашої ери
ЄС	Європейський союз
ЗВТ	Зона вільної торгівлі
ІСЦ	Індекс споживчих цін
ін.	інше
КНР	Китайська Народна Республіка
М2	Грошова маса
МВФ	Міжнародний валютний фонд
н.е.	нашої ери
НІК	Нові індустріальні країни
НТР	Науково-технічна революція
ПІ	Прямі іноземні інвестиції
р.	рік
СОТ	Світова організація торгівлі
ст.	століття
США	Сполучені Штати Америки
Т.ч.	Таким чином
NPC	National People Congress
ОМО	Open market operations
РВОС	The People's Bank of China

ВСТУП

Початок ХХІ століття ознаменувався проявом значної кількості політичних, економічних та екологічних флуктуацій. Чимало країн світу певною мірою потерпали від наслідків різного роду нестабільності. Кризи секторів економіки стали настільки поширеним явищем, що практично кожна країна відчула їх негативний вплив. Окремі економічні системи відчули на собі негативний вплив крупномасштабних екологічних катастроф, воєнних конфліктів, соціальних потрясінь. Нестабільність та різного роду флуктуації є особливо серйозною проблемою для економічного розвитку країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою, проте розвинені країни також зазнають значних збитків.

З огляду на зростання нестабільності у глобальному масштабі уряди почали дедалі більше приділяти увагу виявленню головних причин, що призводять до нестабільності, а також розробленню механізмів, що дозволяють запобігти виникненню цього явища. Дослідження суті причин, що провокують глобальну нестабільність різного роду та дослідження проблем розвитку національної економіки в умовах посилення глобальної економічної та екологічної нестабільності є важливою науковою проблемою.

Глобалізаційні процеси впродовж десятиліть супроводжувалися інтенсивною лібералізацією міжнародних економічних відносин, що спричинило високу чутливість до виявів локальної нестабільності, яка трансформувалася у глобальну і більшість країн світу виявилися неготовими до її наслідків.

В умовах глобальної нестабільності трансформаційні процеси на світовому ринку відбуваються нерівномірно та призводять до непередбачуваних наслідків. При наростанні процесів глобалізації кордони національних ринків втрачають свою значимість, посилюється інтеграція цих ринків, підвищується рівень конкуренції та лібералізації через використання

нових технологій та інновацій, що сприяють взаємозв'язку попиту та пропозиції.

На сучасному етапі розвитку світової економіки Китай та США є визначальними гравцями у міжнародному просторі. Їх взаємодія впливає на інші великі економіки світу. З розвитком торгово-економічного середовища США та Китаю його вплив на китайсько-американські торговельно-інвестиційні зв'язки та економічне зростання буде посилюватися.

Зовнішня торгівля розвивається під впливом низки факторів, що вивчаються в багатьох економічних школах та напрямках. Сучасні концепції зовнішньої торгівлі значною мірою є розвитком або доповненням неокласичної парадигми. У середні віки релігійні діячі та філософи займалися економічними дослідженнями. Сама систематизація їх економічних ідей та концепцій не забезпечувала достатніх умов для відокремлення самостійної галузі науки, що спеціалізується на економічних проблемах.

Активний розвиток зовнішньоторговельного співробітництва дозволив Китаю вжити низку комплексних заходів для спрощення та підвищення ефективності своєї національної податкової системи, використовувати інформаційні технології для запобігання зловживанням у державному управлінні та інтегрувати низку заходів соціальної політики. Ці заходи постійно стимулювали ріст зовнішньої торгівлі, де США залишаються найважливішим партнером Китаю.

Криза в торгово-економічних відносинах між США та Китаєм у формі торгової війни між двома країнами може мати непередбачувані наслідки як для країн, так і для світової економіки в цілому. Це пов'язано з розмірами економіки США та Китаю та їх ролі у світовій торгівлі. Водночас дві країни були найбільшими торговими партнерами одна одної.

Мета дослідження – виявлення особливостей торговельних відносин США і Китаю та прогнозування напрямів їх розвитку в умовах глобальної нестабільності.

Відповідно до заявленої мети поставлені наступні дослідницькі завдання:

- охарактеризувати теоретичні аспекти дослідження торговельно-економічних відносин;
- проаналізувати еволюцію підходів до дослідження торговельних відносин між країнами;
- класифікувати чинники впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю;
- виявити тренди розвитку чинники впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю в умовах глобальної нествбільності;
- проаналізувати динаміку та структуру зовнішньої торгівлі Китаю;
- охарактеризувати вплив зовнішньої торгівлі США на світову торгівлю;
- виявити особливості американо-китайських відносин в умовах глобальної нестабільності;
- проаналізувати перспективи розвитку торговельно-економічних відносин між США і Китаєм.

Об'єкт дослідження – торговельні відносини між країнами в сучасних умовах.

Предмет дослідження – аспекти торговельно-економічних відносин між США та Китаєм в умовах глобальної нестабільності

При проведенні дослідження використовувалися наступні методи: історичний та логічний метод – дослідження при еволюції підходів до торговельних відносин між країнами; системний – при класифікації чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю; аналіз при виявленні трендів розвитку чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю; економіко-статистичний – при аналізі причин і наслідків кризи американо-китайських відносин; табличний метод – при розкритті тенденцій розвитку торговельно-економічних відносин; метод індукції та дедукції – при формулюванні узагальнюючих висновків дипломного дослідження.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні перспектив торговельно-економічних відносин між Китаєм та США в умовах глобальної нестабільності та прогнозуванні їх впливу на світову економіку. Ключові результати автора наступні:

набуло подальшого розвитку:

– класифікація чинників впливу на торговельно-економічні відносини між США і Китаєм а саме, як членство у Світовій організації торгівлі (СОТ) зіпсувало їхні відносини.

Практична значущість кваліфікаційної дипломної магістерської роботи.

- рекомендації та пропозиції щодо розвитку торгівлі між США і Китаєм в умовах глобальної нестабільності

Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків; містить 111 сторінок тексту 7 таблиць, 11 формул. Перелік джерел посилань включає 85 найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

1.1 Еволюція підходів до дослідження торговельних відносин між країнами

Історія науки - це спосіб краще оволодіти тим, що вже накопичено в арсеналі сучасної науки. На протязі усієї історії дослідження торговельних відносин спиралося на різні їх аспекти. Свій початок ці дослідження беруть з часів формування перших держав. Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими яка складається з оплачуваного вивозу (експорту) та ввозу (імпорту) товарів і послуг.

Багато економічних істин було відомо людям з давніх часів. У Стародавній Греції та Римі економічні погляди поглиблювались і систематизувались та набували наукової форми. Відомі грецькі філософи Ксенофонт (430-355 рр. до н. е.), Платон (427-347 рр. до н. е.), Аристотель (384-322 рр. до н. е.) По праву були першими економістами, які застосували емпіричний підхід до досліджень. Емпіричне дослідження базується на існуючому досвіді, попередній виконаній роботі та досвіді дослідника в науковій практиці чи реальному житті.

Ксенофонт створив наукову економіку, написавши такі праці, як «Про доходи» та «Економіка» (вчення про господарство).

Платон розвиває ідею розподілу праці, робить кілька коментарів щодо спеціалізації праці та особливостей різних видів праці, аналізує спектр основних професій в економіці та зайнятості. Він був рішучим противником політичних та економічних свобод і відстоював ідею широкого втручання держави в економічне життя. Однак, на відміну від своїх прихильників сучасної інтервенції, він вважав, що вона повинна підкорятися моральним, політичним та релігійним цілям, а не неекономічним цілям [1].

Соціально-економічні ідеї Аристотеля підтверджували цінності традиційного суспільства. Не дивно, що ідеологи цих громад, які були християнами та мусульманами в середні віки, знайшли активний відгук.

У середньовічній Європі ідеї Аристотеля вважалися незаперечними. Середньовічні вчені продовжували використовувати емпіричний підхід у дослідженнях, а також створювали дієвий підхід. Східна економічна література посилається на Ібн Халдуна, відомого арабського ідеолога, і Фому Аквінського, відомого в Європі як лідера так званої пізньої школи канонізму.

Ібн Халдун (133 – 21406). вводить певне поняття «соціальна фізика», яке, на його думку, перехід до цивілізації і, отже, надлишок матеріальних благ значно підвищує добробут держави і з часом кожна людина зможе знайти більший достаток аж до предметів розкоші, але при цьому ніколи не настане загальна соціальна і майнова рівність і не зникне поділ суспільства на «шари» за майновою ознакою і принципом «проводу».

Зовнішня торгівля розвивається під впливом ряду факторів, що вивчаються в багатьох економічних школах та напрямках. Сучасні концепції зовнішньої торгівлі значною мірою є розвитком або доповненням неокласичної парадигми [2]. У середні віки релігійні діячі та філософи займалися економічними дослідженнями. Сама систематизація їх економічних ідей та концепцій не забезпечувала достатніх умов для відокремлення самостійної галузі науки, що спеціалізується на економічних проблемах.

На початку капіталістичного правління формується концепція меркантилізму. Найбільш повного розвитку меркантилізм досяг в Англії. Ця концепція отримала свою назву від італійського *merkante* – торговець, що передає суть. Разом з тим формується аспектний метод, який базується на дослідженні однієї проблеми. Меркантилісти зосереджуються головним чином на обігу торгівлі.

Теорії зовнішньої торгівлі виникли одночасно з першою економічною школою меркантилізму. Т. Ман, представник цієї концепції, розглядав зовнішню торгівлю як спосіб збільшення накопичення капіталу. За його

словами, частина державного резерву (експорту), яка не повертається до країни у вигляді інших товарів (імпорту), повинна повернутися в країну у вигляді дорогоцінних металів [3].

Меркантилісти вважали, що експортувати товари можна лише економічно, а імпорт (крім невітчизняної сировини) перебуває під контролем держави та під обмеженнями у вигляді високих тарифів. Меркантилісти мали намір збільшити багатство країни у формі грошей (золота та срібла), що було найважливішим фактором впливу на зовнішню торгівлю. Перевага меркантилізму полягає в тому, що він підтримує імпорту та компенсаційну моделі економічного розвитку, що використовуються країнами «третього світу» та соціалістичними країнами. Суть моделі полягає в державній політиці, яка підтримує та розвиває імпортозамінну галузь. Промислова підтримка відображається в протекціоністському захисті галузей, які конкурують з імпортом.

Відмова від імпорту оголошується безперспективною. На думку меркантилістів, найголовніше, що експорт перевищує імпорт, тобто торговельний баланс повинен бути активним. Найвидатнішим представником пізнього меркантилізму був англієць Томас Ман, один з директорів Ост-Індської компанії, монополіста на торгівлю зі Сходом. Пізній меркантилізм охоплює період з другої половини XVI ст. до другої половини XVII ст., хоча деякі елементи продовжували з'являтися і у XVIII ст. На цьому етапі торгівлі відносини між країнами стабільно розвивались, що головним чином було пов'язано з розвитком національної промисловості та стимулюванням торгівлі в країні. Щоб досягти активного торгового балансу, висувалися рекомендації:

- а) завоювання зовнішніх ринків через відносно дешеві товари (тобто низькі ціни), а також перепродаж товарів з однієї країни в іншу;
- б) дозволити імпорт товарів (крім товарів розкоші) при збереженні активного торгового балансу в країні;
- в) експорт золота та срібла для реалізації вигідних торгових угод.

Перший набір ідей та уявлень, що створюють цілісну теоретичну концепцію економічного життя, був запропонований школою фізіократів. Він розвинувся у Франції в середині XVIII століття. Найвидатнішими членами фізіократичної школи були французи. Франсуа Кене (1694 – 1774), засновник вчення фізіократів – лідер своєрідного напрямку класичної політичної економії А. Тюрго (1727 – 1781), М. Мірабо (1715 – 1789). Фізіократи підходили до досліджень з більш прагматичної точки зору (виходячи з цілей та завдань, які мають бути досягнуті в процесі дослідження). І суспільство розглядалося як живий організм. В економічній науці існують специфічні закони природних функцій, які не залежать від волі та бажань людей. Закони не змінюються з часом, вони постійні. Вони бачили його матеріальну сторону спочатку в багатстві. У цьому сенсі обмін не може бути джерелом багатства. Торгівля лише рухає матеріальні блага, вона їх не створює. Тому економічний аналіз повинен бути орієнтованим на виробництво. Але жоден продукт не збільшує багатство: матерія росте лише там, де «працює» природа. Звідси і назва маршруту. Фізіократизм буквально перекладається із давньогрецької – сила або природний порядок природи. Тому економічний аналіз повинен бути орієнтованим на виробництво. Але жоден продукт не збільшує багатство: матерія росте лише там, де «працює» природа. Звідси і назва маршруту. Фізіократизм буквально перекладається з давньогрецької – сила або природний порядок природи. Тому економічний аналіз повинен бути орієнтованим на виробництво. Але жоден продукт не збільшує багатство: матерія росте лише там, де «працює» природа. Звідси і назва маршруту. Фізіократизм буквально перекладається із давньогрецької – сила або природний порядок природи.

Побудована модель Кене надзвичайно спрощена. Це просто означає просте відтворення, тобто виробництво, яке повторюється в одному обсязі від циклу до циклу і ціни якого однакові. Кене вважає, що економіка може бути здоровою – нормальною, хворою та ненормальною. Він визначав економічну діяльність за допомогою кровообігу і ставив роль серця на землі. Здорова

економіка – це збалансована економіка. Умови рівноваги є предметом дослідження.

Ф. Кене належить перше в історії економічної думки достатньо глибоке теоретичне обґрунтування положень про капітал. У той час як меркантилісти зазвичай визначали капітал як гроші, Кене вважав, що «самі гроші – це безглузде багатство, яке нічого не виробляє». За його термінологією, сільськогосподарські матеріали, будівлі, худоба та все, що використовується в сільському господарстві протягом декількох виробничих циклів, є «початковим авансом» (основний капітал у сучасній термінології). Витрати на насіння, корми, заробітну плату та інші виробничі цикли (зазвичай до року) він назвав «щорічним авансом» (за сучасною термінологією – оборотний капітал). заслуга Ф. Кене полягає не лише в поділі капіталу на оборотний і оборотний за виробничою ознакою. Крім того, він зміг переконливо довести, що в русі знаходиться поряд з оборотним і основний капітал.

Класична школа виникла в той час, коли процес розвитку та становлення чіткіше розкривав можливості самоврядування. Його представили кілька засновників та кілька талановитих організаторів та тлумачів. Усі так звані школи класичної економіки можуть бути представлені принаймні п'ятьма іменами: Адам Сміт (1723 – 1790), Девід Рікардо (1772 – 1823), Жан-Батіст Сей (1767 – 1832), Томас Мальтус (1766. – 1834), Джон Стюарт Мілль (1806 – 1873). Протягом цього часу в дослідженні застосовувався концептуальний підхід, тобто дослідження починається з розробки концепції. Сюди входять порядок його проходження, ключові аспекти його орієнтації, наступності та функціональних особливостей.

На думку Сміта, ринкові закони можуть найкращим чином впливати на економіку, якщо приватні інтереси мають перевагу над суспільством, тобто якщо всі державні інтереси вважаються сумою інтересів його складових частин. Розвиваючи цю ідею, автор книги «Багатство народів» вводить поняття, відомі пізніше як «економічна людина» та «невидима рука». Пояснюючи економічні явища, А. Сміт виходить з припущення, що людську природу не можна

змінити. Усі економічні процеси базуються на егоїзмі. Загальне благо стихійно, і кожен обмежує дії осіб, які переслідують власні інтереси. Економічні відносини особи не визначаються соціальним договором, вони формуються випадковим чином і, отже, не залежать від волі окремих людей. А. Сміт описує це як «фінансову людину» яка прагне до особистого збагачення досконалим егоїзмом, а саме: «Вона скоріше досягне своєї мети, якщо звернеться до їх егоїзму і зуміє показати їм, що в їх власних інтересах зробити для неї те, що він вимагає від них. Дай мені те, що мені потрібно, і ти отримаєш те, що тобі потрібно, – такий сенс всякої подібної пропозиції»

Головним ідеологом ліберального реформізму був Джон Стюарт Мілль (1806 – 1873), великий представник класичної школи. Ліберальна реформа Дж. Ст. Мілля вірила в законодавство, засноване на можливості поступового перетворення сучасного капіталізму на більш справедливе і гуманне суспільство. Як альтернативу капіталізму тип соціального устрою визначався як соціалізм або комунізм. Основні аргументи соціалістів проти капіталізму не виходили за межі ідей, вироблених класичними економістами. Серед великих представників класичної політичної економії перші судження та інтерпретації соціалізму та соціалістичної соціальної системи належать Дж. Ст. Міллю.

Розробляючи принципи сучасних теорій або класичних теорій міжнародної торгівлі, застосовує їх до ряду товарів, країн та факторів виробництва або досліджує деякі аспекти міжнародної торгівлі, які залишились класичними теоріями, які з якихось причин залишаються не поясненими. Всі вони використовують різноманітні підходи до досліджень, включаючи методи, про які ми згадали раніше, а також наукові та систематемний підходи. Системний підхід базується на принципі систематизації і здійснюється шляхом оцінки кожного досліджуваного об'єкта незалежно від структури системи, компоненти якої перебувають у постійній взаємодії та визначають розвиток один одного.

Науковий підхід базується на наукових вченнях і концепціях, використовує науковий категоріальний апарат і характеризується науковою

детермінацією. Остання група теорій розглядає міжнародну торгівлю насамперед як товарну пропозицію. Інша група теорій повністю відкидає класичні теорії та оголошує їх застарілими та дає пояснення міжнародної торгівлі. Ця група теорій зазвичай враховує аналіз попиту та пропозиції товарів у міжнародній торгівлі.

Розвиток теорії порівняльних переваг Д. Рікардо відбувався у кількох напрямках: найпопулярніша теорія факторів Хекшера-Оліна обґрунтовувала необхідність визначення порівняльної переваги у зовнішній торгівлі на основі оцінки виробничих факторів, їх взаємозв'язків та взаємозв'язків. Ці теорії належать до групи нових теорій неокласичної школи. Сьогодні школа неокласицизму співіснує з новою технологією, розробленою на базі НТР з середини ХХ століття [4].

Неотехнологічна школа поєднує в собі монопольне становище компанії (і держави) – найважливіша перевага новатора. Тому нова оптимальна стратегія для окремих компаній: виробляти те, що є відносно недорогим, не потрібним всім або більшості, але те що більше ніхто не може виробляти.

Ставлення до держави також змінилося: економісти нових технологій вважають, що держава повинна підтримувати виробництво високотехнологічних експортних товарів і не перешкоджати виробництву інших, застарілих продуктів.

1.2 Торговельно-економічні відносини в структурі міжнародних відносин

Торговельно-економічні відносини – це система економічних відносин між країнами щодо виробництва, розподілу, обміну та споживання товарів (послуг), що перевищують національну економіку через нескінченні потреби та обмежені ресурси людей. Основними формами МЄВ є: міжнародна торгівля товарами та послугами; міжнародний рух капіталу та іноземні інвестиції;

міжнародна міграція робочої сили; міжнародне співробітництво у галузі виробництва та обміну в галузі науки і техніки; валютні та кредитні умови [5].

Міжнародні економічні умови мають специфічні характеристики для місцевого населення, зокрема:

- а) комутаційна потужність набагато більша;
- б) незрівнянно більше число суб'єктів;
- в) набагато вища (часто глобальна) і жорстка конкуренція між товарами, послугами, продавцями, покупцями, втрати набагато вищі;
- г) специфічна інфраструктура для забезпечення міжнародних економічних відносин у формі міжнародного виробництва та стандартизації та сертифікації продукції, розвитку міжнародного транспорту, зв'язку, інформаційного середовища, світового валютного ринку тощо.

д) особлива система регулювання міжнародних економічних відносин на національному рівні (в формі зовнішньоторговельної політики держав), двосторонньому (в рамках двосторонніх угод), багатосторонньому (в рамках багатосторонніх угод і інтеграційних об'єднань), міжнародному (під егідою міжнародних організацій);

е) взаємозв'язок та взаємозалежність деяких міжнародних економічних умов у їх системі щодо аналогічної ситуації на внутрішньому ринку.

Ця різниця між змістом та темами міжнародних економічних відносин на макро- та мікрорівні дозволяє поєднати різні погляди на форми міжнародних економічних відносин та виділити такі:

- а) міжнародна торгівля готовою продукцією (товарами та послугами) національної економіки;
- б) міжнародний рух мобільних виробничих факторів (капіталу, технологій, робочої сили), що забезпечує міжнародне виробництво та науково-технічне співробітництво;
- в) міжнародні валютні справи.

Міжнародна торгівля товарами та послугами – це сфера міжнародних торгових грошей, яка є сумою експорту всіх країн. Світовий ринок – це система

зі стабільним взаємозв'язком між товарами та грошима між країнами на основі міжнародного поділу праці та інших факторів виробництва. Міжнародна торгівля – це сфера міжнародних відносин товарів, що складають комплекс зовнішньої торгівлі у всіх країнах. Він складається з двох зустрічних потоків товарів і послуг – експорту та імпорту, і характеризується торговим сальдо і товарообігом. Експорт - продаж товару, що передбачає його вивіз за кордон.

Імпорт – купівля товару, що передбачає його ввезення з-за кордону.

Торговельне сальдо – це різниця між вартістю експорту та імпорту.

Товарооборот – це сума вартості експорту та імпорту.

Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво – це сукупність відносин між компаніями різних країн щодо виробничої та капітальної кооперації, обміну технологіями, спільних досліджень та розробок та навчання.

Міжнародні валютно-кредитні та фінансові відносини - сукупність валютно-грошових і розрахунково-кредитних зв'язків у світовому господарстві.

Хоча кожен міжнародний економічний зв'язок має власну сферу застосування та методи здійснення, вони тісно взаємопов'язані і всі становлять систему.

Міжнародні економічні відносини як система – це сукупність тісно взаємопов'язаних та взаємодіючих форм міжнародних економічних відносин.

Міжнародна торгівля товарами визначає розвиток міжнародної торгівлі послугами (банківські послуги, страхові послуги, гарантійне та післягарантійне обслуговування, міжнародні перевезення тощо). Тенденції розвитку світового ринку товарів і послуг впливають на динаміку та географічні напрями міжнародної міграції підприємницького капіталу, його транснаціоналізацію, міжнародну спеціалізацію та кооперацію у галузі виробництва, що в свою чергу призводить до міжнародної переміщення робочої сили. Всі форми міжнародної торгівлі, виробничого та науково-технічного співробітництва пов'язані з потребою у міжнародних розрахунках та можливістю отримати або видати міжнародні позики [4].

Водночас ситуація на світових ринках інвестицій та боргового капіталу впливає на міжнародну торгівлю товарами та послугами, технологіям та міграцію робочої сили у світовій економіці. Практичне здійснення міжнародних економічних відносин вимагає механізму реалізації.

Механізм імплементації міжнародних економічних відносин – це сукупність правових норм та інструментів, але їх реалізація (міжнародні договори, угоди, конвенції, хартії, кодекси, тощо) на національному та міжурядовому рівнях, включаючи регіональні та глобальні міжнародні економічні організації прийнято.

Формування та розвиток міжнародних економічних відносин пов'язане з появою кількох припущень на національному та міжнародному рівнях.

Сьогодні міжнародні економічні відносини стали важливішими та необхіднішими, ніж комерційна діяльність, для забезпечення всіх стадій процесу відтворення країни. Інтернаціональними стають: процес забезпечення передвиробничої стадії (інвестиції, НДДКР, технології, робоча сила, обладнання, спорудження промислових об'єктів), сам процес виробництва (на базі міжнародної спеціалізації і кооперування) і процес реалізації виробленого продукту (досить часто виробляється для світового ринку).

Усі типи міжнародних економічних відносин демонструють високу динаміку розвитку. Темпи зростання світової торгівлі товарами набагато вищі за зростання внутрішнього виробництва у світовій економіці. З 80-х років міжнародна торгівля послугами зростала більш швидкими темпами, залучаючи до світової економіки всі нові види послуг, включаючи бізнес-послуги.

Нові технології стають найважливішим об'єктом у світовому економічному середовищі, в результаті чого у 80-х роках створюється глобальний ринок технологій зі спеціальною структурою та механізмом роботи. Обмін наукомісткими продуктами, що включають нові технології, став основною частиною світової торгівлі.

Міжнародна міграція капіталу демонструє більшу динаміку. Міжнародний грошовий оборот у десятки разів перевищує ВВП.

Крім того, міжнародна міграція капіталу, особливо у формі прямих іноземних інвестицій, є вирішальним фактором змін у географічних зонах міжнародної торгівлі товарами, послугами, технологіями, особливо кваліфікованою робочою силою. Слід зазначити, що процес розвитку міжнародних економічних відносин дедалі більше регулюється на найвищому національному рівні.

Існують якісно нові шляхи розвитку економічних зв'язків між країнами, такі як міжнародна торгівля та трудові контракти в Інтернеті тощо.

Міжнародні економічні відносини, які приваблюють країни свого світу та створюють глобальні ринки товарів, послуг, технологій, капіталу, робочої сили, стають глобальними.

1.3 Класифікація чинників впливу на торговельно-економічні відносини США і Китаю

Економічні фактори, що впливають на зовнішню торгівлю країни, включають субсидії, демпінгові та антидемпінгові інспекції, технічні бар'єри та стандарти якості продукції, квоти, тарифи, кількісні обмеження, а також ліцензування імпорту та експорту та політику державних закупівель. Економічні фактори включають лібералізацію торгівлі, валютні курси, відкриту економіку та макроекономічну політику. Для 50–70-х рр. ХХ ст. Було прийнятно якщо квота на імпорт перевищує 10%, національна економіка вважається відкритою [7], з огляду на особливості функціонування й розвитку сучасного світового господарства граничні значення експортної та імпортної квот, що б свідчили про відкритість економіки окремої країни, пропонується встановити на рівні 45% [8]

Зниження тарифів було важливим фактором формування зовнішньої торгівлі. Також на показники зовнішньої торгівлі впливає лібералізація правил обміну послугами, створення нових механізмів захисту нематеріального майна, скасування квот на текстиль та готовий одяг та ін.

Тарифи є найбільш ефективною формою обмеження торгівлі. У цьому випадку ввізні мита стягується з імпортованих товарів, а вивізні мита з експортованих товарів. Багато країн використовують ввізні мита, а податки на експорт в основному використовуються країнами, що розвиваються, щоб отримати кращі ціни та збільшити доходи від традиційного експорту. З іншого боку, імпорتنі мита застосовуються для захисту певних галузей економіки. Податок може бути встановлений залежно від вартості та кількості товару. Адвалорне мито встановлюється як процент від вартості товару, що є предметом торгівлі. Специфічне мито встановлюється як фіксована сума коштів на фізичний обсяг товару. Комбіноване мито передбачає одночасне встановлення як адвалорного, так і специфічного мита [9]. Таким чином, митний дохід розподіляється від споживачів до виробників цього товару в країні.

Ми розширюємо сферу аналізу часткової рівноваги для визначення та кількісної оцінки впливу ефективного рівня протекціонізму. Основною причиною цього є спроба розвитку місцевого виробництва та створення робочих місць у країні. Додана вартість країни визначається як різниця між вартістю кінцевого продукту та вартістю імпортованих матеріалів та напівфабрикатів, що використовуються у виробництві цього продукту.

Хоча номінальний податок є більш важливим для споживачів, оскільки він визначає рівень підвищення цін на внутрішньому ринку, рівень ефективного протекціонізму важливіший для виробників, оскільки він визначає рівень реального захисту вітчизняного виробництва, що конкурує з іноземною продукцією. Хоча історичні тарифи історично були найефективнішим способом обмеження торгівлі, існує багато інших видів торгових обмежень, таких як квоти на імпорт, адміністративні заходи та антидемпінгові правила. У повоєнний період значення таких нетарифних бар'єрів значно зросло. Найважливішим видом нетарифного обмеження є квота, яка є прямим кількісним обмеженням обсягу товарів, що експортуються або імпортуються.

Бар'єри в торгівлі також можуть бути результатом демпінгу. Демпінг – це експорт товару за ціною, нижчою від собівартості продукції, або коли внутрішня ціна вища за ціну, за якою товар продається за кордон. Експортні субсидії – це субсидії або пільгові позики місцевим експортерам або потенційним експортерам для прямих платежів або податкових пільг, а також пільгові позики іноземним споживачам для стимулювання внутрішнього виробництва. У цьому випадку експортні субсидії можна розглядати як демпінг.

Хоча експортні субсидії за багатосторонніми міжнародними угодами є незаконними, вони таємно надаються багатьма країнами. Протекціоністські заходи можуть застосовуватися до галузей, що мають меншу економічну та політичну владу, ніж розвинені країни, щоб конкурувати з продукцією, що виробляється в країнах, що розвиваються, та ефективно усувати бар'єри на шляху їх експорту [6].

Розглянемо інші типи торгових обмежень. Сюди входять добровільні обмеження експорту, технічні, адміністративні та інші норми. Такі обмеження в торгівлі призвели до збільшення торгових картелів, демпінгу та розширення експортних субсидій. Останнім часом такі нетарифні бар'єри стають дедалі ефективнішими для обмеження потоку товарів. Одним із важливих способів нетарифних бар'єрів є добровільне обмеження експорту.

Так звані нетарифні бар'єри, які включають вимоги до ліцензування, надмірні стандарти якості продукції або просто непотрібну бюрократію під час митних процедур, стають все більш важливими в обмеженні імпорту [6]. У деяких країнах імпортери вітчизняних іноземних товарів повинні отримати ліцензію. Обмеження на видачу таких ліцензій можуть ефективно запобігти імпорту. Сьогодні більшість країн використовують експортні субсидії для збільшення експорту, які є установами, що приносять різні економічні вигоди місцевим виробникам для розширення експорту. Ці переваги значно зменшують витрати, тому ви можете встановлювати нижчі ціни,

Потоки міжнародної торгівлі обмежені багатьма технічними, санітарними, адміністративними та іншими нормами та правилами. Це може включати вимоги безпеки, такі як вимоги до маркування та упаковки для автомобілів та електрообладнання, санітарно-гігієнічні норми щодо продуктів харчування та особистого користування, інформацію про країну виробника та склад продукту .

Члени СОТ все більше зосереджуються на технічних, санітарних та фітосанітарних бар'єрах для прямого обмеження імпорту товарів. Ці заходи дозволяють їм ефективно захищати національні галузі від іноземної конкуренції порівняно з іншими законодавчими актами СОТ. Нові члени СОТ сильно обмежили доступ до традиційних гарантій, оскільки їхні зобов'язання щодо ГАТТ/СОТ нав'язують рівень тарифів майже до 100%, квоти заборонені, а принципи та правила торгівлі зменшують або перешкоджають використанню інших обмежень.

Одним з найважливіших факторів, що впливають на зовнішню торгівлю, є валютний курс. Зміни номінального курсу мають значний вплив на платіжний баланс. Вплив на імпорт зазвичай проявляється зміною цін та зміною національної валюти. Наскільки частка товарів в імпорті зростає (збільшується) або зменшується (зменшується), залежить від попиту на її цінову еластичність. Отже, ці зміни будуть різними для кожного імпортованого типу товару. Зміна номінального курсу також впливає на доходи експортерів у національній валюті, створюючи тим самим стимул для зміни обсягу виробництва на експорт.

У той же час, попит на світовому ринку повинен змінюватися, щоб змінити реальний обсяг експорту. У зв'язку з цим вплив коливань обмінного курсу на величину та обсяг експорту залежить від ряду факторів: еластичності попиту на світовому ринку на цей товар, еластичності пропозиції з інших країн та залежності галузі від обсягу продажів на зовнішніх ринках. Якщо фактичний курс обміну менше одиниці, купувати місцеві товари вигідніше, ніж

імпортувати подібні товари. Водночас експорт вітчизняних товарів вигідніший, ніж продаж на внутрішньому ринку.

Падіння реального курсу знижує ціну вітчизняних товарів, що збільшує зовнішній попит на них, і громадяни відчують меншу потребу в імпортних товарах. Іншими словами, зниження реального курсу стимулює зростання експорту. Для аналізу впливу валютного курсу на зовнішню торгівлю рекомендується проаналізувати основні фактори, що визначають валютний курс [10].

На думку більшості економістів, вирішальним фактором обмінного курсу є інфляція. Висока інфляція означає зниження купівельної спроможності цієї валюти та подальшу девальвацію валюти. В умовах інфляції іноземні покупці менш зацікавлені в купівлі товарів та послуг у країні, де ціни зросли більше, ніж в інших країнах. У той же час у країнах, де інфляція вища, ніж в інших країнах, люди, як правило, купують більше товарів і послуг у країнах, де інфляція низька, а отже, товари та послуги дешевші. Важливим фактором, що впливає на валютний курс а, отже, і на зовнішню торгівлю, є рівень реальної процентної ставки.

Зростання процентних ставок буде компенсовано збільшенням обмінного курсу та, як наслідок, зниженням експорту в коротко- та середньостроковій перспективі. Тому високі процентні ставки обмежують зовнішню торгівлю, особливо експорт. Зростання продуктивності праці в країні позитивно впливає на динаміку валютного курсу. Якщо темпи зростання продуктивності праці в цій країні вищі, ніж в інших країнах, оцінюється валюта цієї країни. У свою чергу, збільшення продуктивності праці в країні порівняно з іншими країнами означає послаблення національної валюти. Справа в тому, що збільшення продуктивності означає зменшення виробничих витрат на одиницю продукції отже, і збільшення частки чистого прибутку в ціні товару або послуги.

Одним із важливих факторів, що впливають на динаміку курсу валют, а отже, і експорту, є втручання Центрального банку в іноземну валюту. Ці втручання можуть призвести як до девальвації валюти, так і до зміцнення

національної валюти, впливаючи тим самим на чистий експорт країни. На показники зовнішньої торгівлі впливає як грошово-кредитна, так і фіскальна макроекономічна політика. Вплив грошово-кредитної політики в короткостроковій перспективі можна описати наступним чином. По-перше, зміна величини реальної грошової маси призводить до зміни процентних ставок. По-друге, зміни процентних ставок змінюють національний курс. По-третє, зміни курсів валют змінюють порядок зовнішньої торгівлі [6].

Ефективність грошово-кредитної політики центрального банку та її вплив на експорт залежать від зростання кривої грошового попиту. Попит на гроші в економіці може по-різному реагувати на зміну процентних ставок. У деяких випадках попит на гроші може бути дуже чутливим до змін процентних ставок, тому крива попиту на гроші є рівною. В інших випадках попит на гроші може не реагувати на зміну процентних ставок. Тому крива попиту на гроші є різкою. Що крутіша крива попиту на гроші, то будь-яка зміна пропозиції грошей вагомніше впливатиме на рівноважну процентну ставку. Центральний банк впливає на валютний курс, змінюючи пропозицію грошей та процентні ставки. Наприклад, збільшення пропозиції грошей на різкій кривій грошового попиту призводить до значного зниження процентних ставок. це зменшує попит іноземних домогосподарств та компаній на національну валюту. В результаті національна валюта слабшає. Це сприятиме збільшенню експорту та зменшенню імпорту, а це, в свою чергу, збільшить чистий експорт.

Важливим фактором, що впливає на стан зовнішньої торгівлі, є рівень міжнародної мобільності капіталу. Макроекономічний аналіз часто передбачає вільний рух капіталу між національними економіками, і тому процентні ставки в певній країні та світові процентні ставки узгоджуються. Однак реальність набагато складніша. В економіці будь-якої країни існує ряд факторів, які обмежують міжнародний рух капіталу і тим самим вирівнюють процентні ставки.

Однією з найсерйозніших перешкод для руху капіталу між країнами є нерозвиненість ринків капіталу. Другим таким бар'єром є центральні банки, які

проводять різну монетарну політику та ведуть до диференціалів процентних ставок. Різні процентні ставки в національній економіці також пов'язані з різним рівнем ризику при інвестуванні в країну.

У країнах з нестабільною політичною та економічною системою позичальники повинні платити високі процентні ставки, щоб покрити ризики, пов'язані з кредитуванням. Цей факт також зменшує мобільність капіталу в цій економіці. Рівень мобільності капіталу в малій відкритій економіці впливає на ефективність макроекономічної політики. Що стосується абсолютної мобільності капіталу та фіксованих обмінних курсів, податкова та монетарна політика не впливають на зовнішню торгівлю. Стимулювання грошово-кредитної політики в контексті коливань валютного курсу призведе до збільшення експорту; стимулювання податкової політики шляхом підвищення курсу зменшить експорт.

Зростання світового експорту нафти знижує її світові ціни. Як результат, виробничі витрати в країнах-імпортерах нафти знижуються, а товари та послуги можуть експортуватися за нижчими цінами. Це означає збільшення чистого експорту. Водночас зниження цін на енергоносії стабілізує обмінний курс, що також позитивно впливає на динаміку експорту товарів та послуг. Одним з висновків є те, що будь-який метод обмеження торгівлі зменшить добробут громадян країни, яка користується цими обмеженнями. Однак усі країни світу зараз починають так чи інакше обмежувати зовнішню торгівлю, оскільки протекціоністська політика надає перевагу певним групам [9].

Нові події в багатосторонній системі регулювання світової торгівлі СОТ показують, що зниження тарифів значно перевершує вплив нетарифного регулювання та компетентних заходів захисту ринку, в тому числі обмежень доступу до ринку. збільшує значення низького впливу. Вступ до Світової організації торгівлі не повністю усуває загрозу антидемпінгових та компенсаційних інспекцій, хоча він має потенціал для покращення ситуації у запропонованій країні.

2 ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН США І КИТАЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

2.1 Аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі Китаю

Китай є найбільш густонаселеною країною у світі, другою за величиною економікою у світі за рівнем ВВП. У 2009 році Китай випередив Німеччину як найбільшого у світі експортера. Починаючи з 2014 року, Китай є не лише найбільшим експортером у світі, а й найбільшою країною торгівлі за обсягами експорту та імпорту. У 2019 році загальний обсяг товарів та послуг перевищив 5,35 трлн дол. США (експорт товарів та послуг – 2,78 трлн. Дол., Імпорт – 2,57 трлн. Дол.). Торговельний баланс Китаю становив 429,6 млрд. Доларів. А експорт товарів досяг рекордного рівня – майже 2,5 трлн дол. США. У 2019 році експорт китайських товарів та послуг становив 17,4% ВВП.

У 2018 році між США та Китаєм спалахнула торгова війна. Країни запровадили взаємні тарифи на низку товарів. Це може призвести до переорієнтації торгових потоків США та Китаю, і очікується збільшення участі як китайської, так і американської продукції на інших ринках.

Незважаючи на торгову війну зі США, Китай все ще є найбільшим експортером у світі (частка світового експорту товарів: 2015 – 13,9%, 2016 – 13,3%, 2017 – 12,9%, 2018 – 12,9%, 2019 – 13,4%). Як зазначалося вище, у 2019 році загальний обсяг китайського експорту товарів склав 2,5 трлн дол. США, імпорт – 2,07 трлн. дол. Сальдо зовнішньої торгівлі становило 429,6 млрд. дол. США.

У 2019 році експорт товарів зріс на 0,2% (до 4,3 мільярда доларів), тоді як імпорт зменшився на 3,1% (до 66 мільярдів доларів) порівняно з тим же періодом 2018 року.

Найбільшими товарними групами для китайського експорту є: електричні машини (26,9%), ядерні реактори, котельні, машини (16,7%), меблі (4%), пластмаси, полімерні матеріали (3,4%) та залізна руда. Крім того, наземні транспортні засоби (3%). З 2016 року загальний обсяг експорту неухильно

зростав, і в 2019 році він збільшився на 17,9% порівняно з 2016 роком. Водночас відбулися деякі зміни в структурі експортної продукції (у 2015 р. Експорт посів 4-5 місце в ТОП-5 товарів). трикотаж або трикотаж, що займає 7-е та 9-е місце у 2019 році).

Найбільші товарні групи за обсягами китайського імпорту: електромобілі (24%), мінеральне паливо; нафта та її продукти (16,6%), ядерні реактори, котли, машини (9,2%), руди, шлак та зола (7,9%), а також оптичні та фотографічні прилади та апарати (4,8%) . Порівняно з 2018 роком імпорт у 2019 році зменшився на 3,1%, але в 2016-2018 роках.

Таблиця 2.1 - Зовнішня торгівля товарами КНР протягом 2015-2019 років
млрд дол. США*

	2015	2016	2017	2018	2019
Товарообіг	3963,6	3707,7	4112,8	4629,2	4567,6
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	93,5%	110,9%	112,6%	98,7%
Експорт	2281,9	2119,0	2271,8	2494,2	2498,6
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	92,9%	107,2%	109,8%	100,2%
Частка КНР у світовому експорті товарів	13,9%	13,3%	12,9%	12,9%	13,4%
Імпорт	1681,7	1588,7	1841,0	2135,0	2069,0
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	94,5%	115,9%	116%	96,9%
Частка КНР у світовому імпорті товарів	10,2%	9,9%	10,3%	10,8%	10,9%
Сальдо	600,2	530,3	430,8	359,2	429,6

*Джерело: [11]

Основними напрямками експорту Китаю є США (16,8%), Гонконг (11,2%), Японія (5,7%), Південна Корея (4,4%), В'єтнам (3,9%), Німеччина (3, 2%), Індії (3%), Нідерландів (2,96%), Великобританії (2,5%) та Тайбею (2,2%).

Порівняно з 2018 роком збільшився експорт до В'єтнаму (16,6 відсотка або майже 14 млрд дол.), Малайзії (14,5 відсотка або 6,6 млрд дол.) Та Саудівської Аравії (36,6 відсотка). , 2% або 6,4 млрд. Дол. США), Тайбей (13,2% або 6,4 млрд. Дол. США), Філіппіни (16,1% або 5,6 млрд. Дол. США), Великобританія (9,3% або 6,4 млрд. Дол. США). доларів). Дол. США),

Сінгапуру (10,3% або 5,1 млрд. Дол. США) та Нігерії (23,2% або 3,1 млрд. Дол. США).

Водночас експорт до США (12,7% або 61,1 млрд. Дол.), Гонконгу (7,7% або 23,3 млрд. Дол.) Та Ірану (31,4%) суттєво скоротився. % або 4,4 млрд. Дол. США), Японії (2,7% або 4 млрд. Дол. США) та Індії (2,5% або майже 2 млрд. Дол. США).

Основні джерела китайського імпорту: Південна Корея (8,4%), Тайбей (8,4%), Японія (8,3%), США (6%), Австралія (5,8%), Німеччина (5,1) . %), Бразилії (3,8%), Малайзії (3,5%), В'єтнамі (3,1%) та Росії (2,9%).

Найбільше зростання порівняно з 2018 роком відбулося за рахунок імпорту з Саудівської Аравії (18,2 відсотка, або 8,4 млрд доларів), Малайзії (13,1 відсотка, або 8,3 млрд доларів) та Австралії (13,1 відсотка). або 8,3 млрд. дол. .8% або 14,5 млрд. Доларів). Водночас істотно скоротився імпорт із США (21 відсоток, або 32,8 млрд. Дол.), Південної Кореї (15,2 відсотка, або 31 млрд. Дол.) Та Швейцарії (29,2 відсотка, або 11 відсотків). , (3 млрд. Дол.), Японія (4,9 відсотка, або 8,9 млрд. Дол.), Іран (36,5 відсотка, або 7,7 млрд. Дол.) Та Тайбей (2,6 відсотка). % або 4,5 млрд. дол.).

Слід зазначити, що ЄС та США були основними експортними партнерами Китаю в 2019 році, коли ЄС імпортував 17,1% експорту Китаю. США посіли друге місце за імпортом китайських товарів з часткою 16,8%.

Таблиця 2.2 - Питома вага США та країн ЄС у двосторонній торгівлі товарами з КНР протягом 2015 – 2019 рр*

Період	Питома вага країни у загальному обсязі експорту товарів з КНР, у %		Питома вага країни у загальному обсязі імпорту товарів до КНР, у %	
	США	ЄС (28)	США	ЄС (28)
2015	18,0%	15,63%	8,95%	12,45%
2016	18,32%	16,13%	8,50%	13,10%
2017	19,0%	16,43%	8,41%	13,30%
2018	19,23%	16,47%	7,31%	12,82%
2019	16,75%	17,14%	5,96%	13,36%

*Джерело: [11]

Таблиця 2.3 - Динаміка двосторонньої торгівлі товарами КНР із США протягом 2015 – 2019 рр. млн. дол. США*

	2015	2016	2017	2018	2019
Товарообіг	561348,9	523192,8	586504,0	635706,0	541820,0
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	93,2%	112,1%	108,4%	85,2%
Експорт	410804,9	388145,5	431664,3	479701,6	418584,3
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	94,5%	111,2%	111,1%	87,3%
Імпорт	150544,0	135047,3	154839,7	156004,4	123235,7
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	89,7%	114,7%	100,8%	79%
Сальдо	260260,9	253098,2	276824,6	323697,2	295348,6

*Джерело: Мар [11]

В даний час зовнішньоекономічні відносини відіграють вирішальну роль у соціально-економічному розвитку Китаю. Активні платіжні та торговельні баланси країни допомогли забезпечити стабільне лідерство в золотовалютних резервах, які на початку 2017 року становили майже 3 трлн дол. США (близько третини світових запасів і близько половини запасів країн, що розвиваються). Лише за 2007-2015 роки золотовалютні резерви Китаю зросли в 2,5 рази. Зростання золотовалютних резервів Китаю характеризується більш інтенсивною динамікою, ніж імпорт, що підтверджується збільшенням вартості імпорту. Ця тенденція є яскравим свідченням того, що роль експорту в зовнішньоекономічному середовищі Китаю буде і надалі зростати.

Загалом, сьогоднішня китайська економіка характеризується високим ступенем залежності від зовнішніх (міжнародних) ринків. Країна є світовим лідером з експорту, а експорт становить до 80 відсотків валютних надходжень країни. Близько 20 мільйонів людей працюють в експортно-орієнтованому секторі економіки. Близько 20 відсотків доданої вартості, виробленої промисловістю та сільським господарством, реалізується на зовнішніх ринках. Експортна номенклатура включає 50 000 товарів та послуг, що має стійку тенденцію зростання. Китай має торгові відносини майже з усіма учасниками сучасної світової економіки (80 з них засновані на міждержавних угодах). Основними торговими партнерами Китаю є США, Японія та Європейський Союз. вони становлять понад половину товарообігу країни. Китай традиційно є

світовим лідером з експорту багатьох споживчих товарів – текстилю, іграшок, взуття, одягу. Однак за останнє десятиліття країна стала світовим лідером з експорту електроніки, телекомунікацій та офісного обладнання, автомобільної продукції та (частково) деяких високотехнологічних товарів [12].

В останні роки зовнішня торгівля Китаю характеризується позитивним сальдо, яке різко зросло до 2008 року. Однак у 2009 р. В результаті світової фінансово-економічної кризи торговельний баланс країни почав знижуватися, і лише в 2012 р. Динаміка повернулася позитивно. і досягла рекордних 602 млрд доларів у 2015 році. США (порівняно з 509 млрд. Доларів США у 2016 році). Загалом китайський експорт впав на 7,7% у 2016 році (найбільший спад з 2009 року), тоді як імпорт впав на 5,5%. Однак література вказує на зниження конкурентоспроможності китайського експорту в результаті кризи (зокрема, дешевий експорт Китаю заглох безпосередньо в результаті кризи).

Слід зазначити, що іноземні інвестори в країнах Південно-Східної Азії, зокрема в Китаї, залучили стабільність національної економіки, дешеву робочу силу та слабкість торгових бар'єрів в умовах кризи. Після кризи розподіл інвестицій залишався нерівномірним, оскільки інвестиції у Східній Азії в кілька разів вищі, ніж у Південній Азії. На Китай припадає третина всіх іноземних інвестицій в азіатські країни. На думку експертів, активний приплив іноземних інвесторів до Китаю зумовлений членством країни у Світовій організації торгівлі (СОТ).

Зростання зовнішньої торгівлі Китаю прискорилося з моменту обрання країни до СОТ у 2001 році, хоча країна веде переговори вже більше десяти років. В результаті були зняті різні бар'єри, зняті обмеження доступу для іноземних інвесторів у деяких пріоритетних сферах, введені зобов'язання суворо регулювати права інтелектуальної власності та встановлено мінімальну кількість вітчизняних компонентів у витратах спільного підприємства для іноземних інвесторів. вимоги щодо акцій вилучено. . Загалом, вступ Китаю до СОТ відкрив новий етап економічних реформ, який включає регулювання

приватних підприємств, приватизацію кількох підприємств, зміцнення фінансової системи та реорганізацію малих та середніх підприємств.

В результаті членства в СОТ Китай випередив Японію за обсягом зовнішньоторговельного обороту в 2004 році, США в 2007 році та Німеччину в 2009 році. Слід зазначити, наприклад, що в 1995-2004 рр. Китай. Цього року експорт світових товарів становив лише 3-6 відсотків, тоді як у 2016 році цей показник зріс до 12 відсотків. Китай є найбільшим світовим експортером і поступається лише США. Середньорічні темпи приросту китайського експорту та імпорту (7,5% та 6,5% у 2010-2014 рр.) Значно вищі за середньосвітові та є найбільшими учасниками міжнародної торгівлі [13].

Якщо ретроспективно оцінити динаміку китайського експорту та імпорту, то експорт товарів під час дослідження (1980-2015) значно перевищив імпорт. Вже в 2001 році країна ліквідувала зовнішньоторговельний баланс. Пат 2008-2009. Щорічна криза, яка випрямила динаміку зовнішньої торгівлі країни, спричинила «нову хвилю» зростання експорту, в результаті чого Китай у 2010 році становив 10 відсотків світового експорту. Ми відзначали падіння китайського експорту в 2015-2016 роках. Водночас слід зазначити зміну динаміки світового експорту за останні роки. Відповідно скорочується і китайський імпорт (на 14% у 2015 році), але це дещо позитивно, оскільки свідчить про зменшення залежності Китаю від імпорту [14].

Поки що позиція Китаю у світовому експорті послуг незрозуміла, відстаючи від таких країн, як Великобританія, Німеччина, США та Франція (частка Китаю у світовому експорті послуг все ще становить 5%, частка Китаю у світовому імпорті послуг вже 8%). Однак темпи зростання зовнішньої торгівлі послугами в Китаї значно вищі, ніж в інших провідних країнах.

Якщо взяти до уваги період з 1980 по 2015 рік, ряд товарів зовнішньої торгівлі в Китаї має негативне сальдо (особливо для таких товарних груп, як енергетика, продовольство та сільськогосподарська сировина). Сферами, що характеризують міжнародну спеціалізацію в країні, є легка промисловість та електроніка. Домінуюча частка експорту країни (понад 90%) припадає на

готову продукцію, при цьому лідирують такі продукти, як «офісне та телекомунікаційне обладнання», «одяг», «текстиль» та «автомобільна продукція». Рінні займає. В імпорті переважають офісне та телекомунікаційне обладнання, енергетика та сільськогосподарська продукція. Загалом, наші дослідження показали, що,

Що стосується зовнішньої торгівлі послугами, майже всі товари (за винятком будівельних та телекомунікаційних послуг) мають негативне сальдо, що особливо яскраво проявляється у торгівлі страховими та туристичними послугами. Зокрема, на Китай припадає 17,2 відсотка світового імпорту страхових послуг та лише 3,5 відсотка світового експорту. За даними туризму, на частку Китаю припадає 4,6% світового експорту туристичних послуг та 14,1% імпорту. Окрім будівельних та телекомунікаційних послуг, ключові позиції у розвитку міжнародної спеціалізації країни належать інформаційним та інформаційним службам.

У свою чергу, негативне сальдо транспортних та туристичних послуг на сьогодні свідчить про слабку комерційну участь китайських транспортних компаній за кордоном та активний розвиток національного в'їзного туризму.

Найважливішим аспектом, що характеризує зовнішню торгівлю в будь-якій країні, є оцінка її участі на світовому ринку високотехнологічної продукції. Аналіз показав, що між 1992 і 2013 роками високотехнологічний експорт Китаю збільшився у 130 разів у вартісному вираженні, а частка промислового експорту зросла до 27% (до 31% за деякі роки). Такі високі темпи зростання супроводжувалися збільшенням експорту інформаційно-комунікаційних послуг (з 18% до 27% у 2000-2013 рр.). У той же час Китай ще не досяг рівня розвитку досліджень та розробок у розвинених країнах (у 2014 р. Частка досліджень та розробок як частка національного ВВП становила лише 1,98%) [16].

При аналізі сучасної міжнародної торгівлі та зовнішньої торгівлі в деяких країнах важливо оцінити їх здатність ефективно інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості. Країни, які спеціалізуються на збірці готової продукції, характеризуються низькою вартістю імпортованих ресурсів, що

використовуються у виробництві цієї продукції, але ці країни отримують високі прибутки від експорту. Не випадково в сучасних дослідженнях управління світовою торгівлею оцінюється за обсягом зовнішньої торгівлі проміжними товарами. Китай є провідним експортером (963 млрд. Дол. США) та імпортером (1147 млрд. Дол. США) цих товарів, що становить 12% та 14% світового експорту та імпорту відповідно. Однак частка імпортних ресурсів в експорті країни становить 32% (послуги відіграють вирішальну роль у цих імпортних ресурсах). В даний час Китай характеризується розвитком. Він вимагає витрат на висококваліфіковану робочу силу, і держава поступово переводить традиційне виробництво в інші країни. Китай постійно стає контрактним виробником, імпортуючи комплектуючі, що збільшують його експортний потенціал за рахунок імпортних компонентів (50% поставок Китаю для китайського експорту до Азії, 30% до Європи та 10% до Північної Америки). і країна поступово переводить традиційне виробництво в інші країни. Китай стає все більше і більше контрактним виробником, компоненти імпорту збільшують експортний потенціал обробної промисловості (за прогнозами, Азія забезпечить 50%, Європа 30%, а Північна Америка 10% експорту). і країна поступово переводить традиційне виробництво в інші країни. Китай постійно стає контрактним виробником, тобто

Водночас слід зазначити, що інвестиційна модель Китаю дедалі більше переробляється з метою зменшення частки імпортних ресурсів у вартості китайського експорту (з 60% до 32% у 1995-2013 рр.), Що поступово замінить імпортні ресурси вітчизняних виробників. відображає. оцінки, що показують поступове зростання вартості в країні.

Активний розвиток зовнішньоторговельного співробітництва дозволив Китаю вжити низку комплексних заходів для спрощення та підвищення ефективності своєї національної податкової системи, використовувати інформаційні технології для запобігання зловживанням у державному управлінні та інтегрувати низку заходів соціальної політики . Ці заходи постійно стимулювали ріст зовнішньої торгівлі, де США залишаються

найважливішим партнером Китаю. Але, загалом, роль подій у зовнішній торгівлі країни зменшується, і вона постійно орієнтована на Західну Азію, Латинську Америку, Африку, країни пострадянського простору.

Нарешті, оцінка національних показників концентрації та диверсифікації є важливою для аналізу зовнішньої торгівлі. Зокрема, індекс диверсифікації аналізує взаємозв'язок між структурою національної зовнішньої торгівлі та структурою світової торгівлі загалом. Китай знаходиться в середині індексу диверсифікації, але цей показник зменшується, що свідчить про те, що структура експорту наближається до показників розвинених країн та середнього світового показника. У свою чергу, концентрація зовнішньої торгівлі в Китаї навіть нижча, ніж у розвинених країнах, що свідчить про те, що сфера зовнішньої торгівлі є ширшою.

Така динаміка диверсифікації експорту свідчить про збільшення фондомісткості, а прибутковість не є провідною позицією. Перешкоджаючи рівню промислової переробки промислових товарів, Китай водночас зберігатиме переваги виробництва перед дешевими трудомісткими продуктами (продукцією легкої промисловості), які, на думку дослідників, зазвичай не схожі у світовій практиці. . Продовжуючи низькі зарплати та обсяги виробництва, Китай може успішно конкурувати з іншими трудомісткими експортерами в Азії та поступово витіснити такі країни, як Малайзія, Індонезія та Південна Корея, зі світового ринку. Відомо, що майже всі сусіди Китаю не експортують. є застійною економікою, що в свою чергу є дуже негативним для зовнішньої торгівлі Китаю. Нарешті,

Зростання все ще триває, і жовтневі дані свідчать про сильний економічний динамізм. 29 жовтня 2020 року топ-менеджмент Китаю завершив свою 14-ту п'ятирічку (2021-2025) і оприлюднив програму Vision 2035, метою якої є катапультація Китаю в 15-річну «помірно розвинену економіку». Остаточний документ буде затверджений Всеукраїнським конгресом у березні 2021 року. Порядок денний включає підвищення ефективності факторів, збалансування економічного розвитку та зменшення залежності економіки від

зовнішніх ринків та технологій. Хороший досвід Китаю у досягненні економічних та соціальних цілей, хоча і є амбіційним, робить цю ініціативу надійною. Що стосується виборів у США,

Очікується, що економічне зростання різко прискориться в 2021 році. У наступному році приватне споживання має стати головним рушієм зростання, оскільки воно оговтується від наслідків застою коронавірусу та заходів соціальної дистанції. Невизначеність щодо Китаю та США, незважаючи на новий демократичний режим під проводом США. Відносини можуть продовжуватись і впливати на інвестиційні рішення. Фокус Економіка очікує зростання ВВП на 7,9 відсотка у 2021 році, що на 0,2 процентного пункту більше порівняно з попереднім місяцем. У 2022 році група очікує зростання ВВП на 5,2 відсотка.

За останні десятиліття китайська економіка пережила неабияке зростання і стала другою за величиною економікою у світі. 1978 – Коли Китай запускає програму економічних реформ, країна посідає дев'яте місце за номінальним валовим внутрішнім продуктом (ВВП) з 214 мільярдами доларів. Через тридцять п'ять років він піднявся на друге місце з номінальним ВВП 9,2 трлн. Долари США [17].

З моменту економічних реформ у 1978 р. Китай став центром світового виробництва, причому вторинна галузь (включаючи промисловість та будівництво) має найбільшу частку у ВВП. У той же час модернізація Китаю сприяла розвитку третинного сектору в останні роки і стала найбільшою категорією ВВП у 2013 році з часткою 46,1%, тоді як вторинний сектор становив 45,0% від загального обсягу виробництва країни. У той же час частка основного сектору у ВВП різко впала з моменту відкриття країни світові.

Китай пережив світову економічну кризу краще, ніж багато інших країн. У листопаді 2008 року прем'єр-міністр витратив 4,0 трлн дол. Юань (585 млрд. доларів) призначений для захисту країни від найгірших наслідків фінансової кризи. Величезна програма стимулів дала значний поштовх економічному зростанню завдяки величезним інвестиційним проектам, і це створило ризик

появи бульбашок активів, надмірних інвестицій та надмірних потужностей в деяких регіонах країни. Враховуючи тверду фіскальну позицію уряду, стимул не порушив державних фінансів Китаю. Однак глобальний спад та подальше зниження попиту мали сильний вплив на зовнішній сектор, а профіцит платіжного балансу неухильно зменшувався після фінансової кризи.

Китай вийшов з фінансової кризи в хорошій формі, з ВВП вище 9 відсотків, низькою інфляцією та стабільними економічними показниками. Однак політика, яка проводилась під час кризи, ще більше посилила макроекономічні дисбаланси країни. Зокрема, програма стимулювання заохочувала інвестиції, тоді як споживання домогосподарств залишалося відносно низьким. Щоб компенсувати цей дисбаланс, нова адміністрація Китаю оголосила про економічні заходи, спрямовані на сприяння збалансованій економіці.

П'яте покоління прийшло до влади в 2012 році, коли країну перейняли Сі Цзіньпін і прем'єр-міністр Лі Кэцян. Нова адміністрація Китаю оголосила амбіційну програму реформ, спрямовану на кардинальну трансформацію економіки країни та забезпечення моделі сталого зростання. Сі ввів термін «китайська мрія» як внесок у провідну ідеологію комуністичної партії Китаю. Хоча туманна “китайська мрія” підкреслює людське щастя та сильну китайську ідею.

Хоча все ще стабільно, економічне зростання сповільнилося. У 2015 році китайська економіка скоротилася на 0,1 процентного пункту від прогнозованого 7,0% річного зростання, що є найповільнішим зростанням вперше за останні десять років. У міру переходу країни від моделі зростання на основі інвестицій до моделі, орієнтованої на споживача, інвестиції у виробництво та інфраструктуру зменшуються.

Китайський рахунок капіталу знаходиться під жорстким контролем, тобто країна не має свободи перетворювати внутрішні фінансові активи в іноземні фінансові активи за ринковими процентними ставками. Нова адміністрація Китаю та Народний банк Китаю пообіцяли лібералізувати відсотки та

пришвидшити конвертацію рахунків капіталу. У зв'язку з цим уряд Китаю почав вживати певних заходів, таких як скасування обмежень щодо депозитів в іноземній валюті в Шанхаї та лібералізація певного валютного контролю.

Відкриття країни та основні державні інвестиційні програми зробили країну великим виробничим центром. Це було особливо сильним з моменту вступу Китаю до Світової організації торгівлі в 2001 році. Оскільки економіка тісно інтегрована у світову торгову систему, умови торгівлі в країні покращилися з 2000 року. Однак глобальний економічний спад у 2008-2009 роках скоротив виробництво і тим самим зміцнив торговий сектор Китаю.

Крім того, країна уклала низку двосторонніх та багатосторонніх торгових угод, які відкрили нові ринки збуту її продукції. У 2003 році Китай підписав угоду про більш тісне економічне партнерство з Гонконгом та Макао. У січні 2010 року набула чинності угода про вільну торгівлю між Китаєм та АСЕАН, яка створила третю за величиною торгову площадку у світі за номінальним ВВП. Китай також підписав угоди про вільну торгівлю з такими країнами, як Австралія, Чилі, Коста-Ріка, Корея, Пакистан, Перу, Нова Зеландія та Сінгапур. Існують також інші угоди про вільну торгівлю, узгоджені з Радою співробітництва країн Перської затоки, Японією, Норвегією та Шрі-Ланкою.

Електроніка та машини становлять 55% від загального експорту, одяг – 13%, будівельні матеріали та обладнання – 7%. Продажі в Азію становлять понад 40% усіх поставок, тоді як на Північну Америку та Європу припадає відповідно 24% та 23% експорту. Хоча експорт до Африки та Південної Америки різко зріс, на їх частку припадало лише 8 відсотків від загальної кількості відправлень.

Через сприятливі умови для світової торгівлі та вступ Китаю до Світової організації торгівлі в грудні 2001 р. Експорт країни реальних товарів та послуг з 2002 по 2008 рр. зріс на 26,9%.

Імпорт до Китаю. Для постачання фабрик та підтримки швидкого розвитку Китаю в країні переважають проміжні продукти та імпорт різних товарів, таких як нафта, залізна руда, мідь та зерно. Швидкий попит Китаю на

сировину підняв світові ціни на товари до 2015 року, залучивши готівку в багатьох країнах, що розвиваються, та в країнах, що експортують товари. Однак з кінця товарного циклу наприкінці 2014 року світові ціни на товари частково впали через падіння китайського попиту. З кінця 2015 р. Прискорення більшості тих самих країн, що формуються та експортуються, різко сповільнилося.

В імпорті до Китаю переважають країни Азії, на частку яких припадає близько 30 відсотків загального обсягу імпорту. Покупки в Європі та США становлять 12% та 8% відповідно. Як найбільший у світі покупець товарів, імпорт з Африки, Австралії, Близького Сходу та Південної Америки швидко зростав за останнє десятиліття, складаючи 50 відсотків загальної кількості товарів.

Якщо в Китаї швидко розвиватиметься будівництво, потреба в природних ресурсах зменшиться. Це призвело до зниження світових цін на основні метали, енергію та інші ресурси. У 2015 році імпорт різко впав на 14,3%, оскільки китайська економіка адаптувалася до нової динаміки зростання.

Уряд розпочав сміливі реформи фіскальної політики для боротьби з різким зниженням співвідношення податків до ВВП, що послабило можливості уряду проводити макроекономічну та перерозподільну політику. Флагманом реформи є прийняття нової податкової системи та схеми розподілу податків, в яких найбільш вигідними джерелами податкових надходжень, такими як ПДВ та податок на прибуток підприємств, керує держава.

Результатом цієї реформи стало постійне зростання доходів з 10,8% ВВП у 1994 році до 22,7% ВВП у 2013 році. Хоча протягом цього періоду витрати контролювались за двозначними процентними ставками, фіскальний дефіцит був під контролем. У період з 1994 по 2013 рік загальний дефіцит уряду становив в середньому 1,4% ВВП [20].

Однак нова система забезпечувала менше джерел доходів для місцевих органів влади. Як результат, фінансування їх діяльності повинно було покладатися на продаж землі та непрямі позики (переважно звані «»тіньовими

банками»)). Крім того, органи місцевого самоврядування запроваджують додаткові бюджетні кошти для органів місцевого самоврядування для залучення коштів та фінансування інвестиційних проектів.

Хоча здатність управляти боргом залишається, існує занепокоєння щодо збільшення довіри до тіньових банків та швидкого накопичення боргу. З метою збільшення доходів місцевого самоврядування у серпні 2014 року Національний народний конгрес ухвалив зміни до Закону про бюджет, які дозволять урядам провінцій видавати прямі позики та підвищувати прозорість. Цей захід відкриє шлях місцевим органам влади до збору боргів на ринку облігацій.

Борг китайського уряду майже повністю виражений у місцевій валюті і належить місцевим органам влади. Крім того, уряду належить 6 відсотків валового внутрішнього продукту Народного банку Китаю. Це захищає економіку від суверенної боргової кризи. У 2015 році державний борг становив 15,6 відсотка ВВП.

Під керівництвом прем'єр-міністра Народний банк Китаю (РВОС) розробляє та реалізує грошово-кредитну політику, запобігає та пом'якшує економічні ризики та захищає фінансову стабільність. Основними завданнями РВОС є забезпечення стабільності місцевих цін, управління обмінними курсами та сприяння економічному зростанню. На початку кожного року уряд встановлює темпи зростання ВВП, індекс споживчих цін (ІСЦ), грошову масу (M2) та кредит. Базова процентна ставка РВОС – це річна ставка позики. Нещодавно, під час Національного народного конгресу в березні 2016 року, Центральний банк пообіцяв підтримати «розважливу» монетарну політику та своєчасно впровадити чіткі політичні рамки.

Центральний банк управляє пропозицією грошей за допомогою операцій на відкритому ринку (ОМО) у місцевій та іноземній валютах, включаючи репо та зворотне репо, державні цінні папери та рахунки РВОС. Банк також використовує ставку обов'язкового резерву для надання позик та впливу на ліквідність. Іншими інструментами, що використовуються центральним банком

для управління та регулювання ліквідності в банківській системі, є короткострокове кредитування, короткострокова ліквідність та постійне кредитування.

Основна урядова програма Китаю включає сміливі реформи щодо запровадження ринкового підходу до управління процентними ставками та управління грошово-кредитною політикою.

2.2 Зовнішня торгівля США та її вплив на світову торгівлю

Провідні позиції США у світовій економіці зумовлені головним чином перевагами перед іншими країнами з точки зору розміру ринку та багатства, рівня науково-технічного потенціалу, торгівлі з іншими країнами, інвестиційного та банківського капіталу в умовах міцної та всеосяжної системи глобальних економічних відносин .

Кожна країна розвивала і розвиває свої фактори розвитку. Америка – не виняток. Велика площа (9,3 млн. кв. км), багаті природні ресурси, великий споживчий ринок (населення Понад 250 мільйонів людей.), Склалися ринкові умови – і все це сприяло економічному розвитку.

Далеко від театрів війни, Сполучені Штати не відчували наслідків світових воєн, а натомість використовували їх як потужний фактор розширення ринку. Під час Другої світової війни країна подвоїла свій економічний потенціал, ставши абсолютним лідером, значно відстаючи від своїх суперників у Західній Європі та Японії.

У 1960-х роках регуляторні заходи кейнсіанського уряду, спрямовані головним чином на використання федерального бюджету для прискорення економічного зростання, зменшення безробіття та збільшення інвестицій, відігравали важливу роль у розвитку економіки США.

1980-ті роки стали переломними в економічному розвитку країни. Економічна стратегія приватної компанії була спрямована на посилення ролі ринку в регулюванні економіки.

Зростання світових цін на сировину та енергію змусило компанії забезпечити масштабне фінансування та впровадити нові технології. Вартість сировини та енергії на одиницю продукції значно зменшилась. В результаті в 90-ті роки національна економіка вступила в нову фазу економії високотехнологічних ресурсів.

У 1990-х роках економіка США демонструвала динамічне зростання виробництва та зайнятості, поряд з інфляцією та зниженням бюджетного балансу.

На сучасному етапі світового розвитку розмір та рівень національного ринку є важливим фактором глобального впливу. Високий рівень безпеки США у власних ресурсах обмежує зростаючу залежність від зовнішніх ресурсів та забезпечує достатню свободу для макроекономічної політики США. Попит на товари та послуги у багатьох країнах залежить від попиту на найбільшому національному ринку США у світі, особливо попиту на готову продукцію та сировину, які економіка США забезпечує переважно за рахунок імпорту (20% світового імпорту пального).

Порівняно з іншими країнами, експорт продукції становить невелику частину внутрішнього виробництва США. Експортна квота становить 8-9% ВВП. Однак вартість експорту значно вища для деяких галузей економіки. Сполучені Штати експортують близько чверті сільськогосподарської продукції, а на деякі види припадає більше половини. Американська промисловість має сектор, який тісно пов'язаний із зовнішнім ринком.

Глобальна позиція США щодо прямих іноземних інвестицій кардинально змінилася за останнє десятиліття. На основі прямих інвестицій переважно просувається розвиток міжнародного виробництва ТМК, що об'єднує економіку США в тісніших зв'язках з економіками інших країн, ніж торгівля.

Формування та розвиток іноземного виробництва призводить до зміни змісту зовнішньоекономічних відносин. Завдяки розвитку міжнародного співробітництва, все більшу частку зовнішньої торгівлі займає

внутрішньофірмова торгівля – переміщення товарів та послуг через кордони між підрозділами однієї компанії, розташованої в різних країнах.

Загальна торгівля товарами та послугами США склала 5,68 трлн дол. США (експорт товарів та послуг у 2019 р. – 2,52 трлн. Дол., Імпорт – 3,16 трлн. Дол.).

Структура зовнішньої торгівлі США (2019). Америка все ще залишається другим за величиною експортером у світі (частка товарів у світовому експорті: 2015 – 9,2%, 2016 – 9,1%, 2017 – 8,8%, 2018 – 8,6%, 2019 – 8,8%). У 2019 р. Загальний експорт товарів із США досягне 1,65 трлн. дол. США, імпорт – 2,57 трлн. дол. Сальдо зовнішньої торгівлі було від'ємним – 923,2 млрд. дол. США.

У 2019 році експорт товарів зменшився на 1,2% (20,8 мільярда доларів) порівняно з аналогічним періодом 2018 року, тоді як імпорт зменшився на 1,7% (майже 44 мільярди доларів).

Найбільшими товарними групами для експорту США є: ядерні реактори, котельні, машини (12,5%), мінеральне паливо; нафтові та дистилятні продукти (12,1%), електромобілі (10,5%), літаки (8,3%) та наземні транспортні засоби, крім залізниць (8,1%). Порівняно з 2018 роком, експорт зменшився на 1,2% у 2019 році, але суттєво зріс у 2016-2018 роках, однак суттєвих змін у складі продукції на експорт не відбулося (у 2015 році дистиляція мінерального палива, олив та продуктів серед ТОП-5 товарних груп 5-е та 2-е місце у 2019 році).

Найбільшими групами імпорту США є: ядерні реактори, котельні, машини (14,8%), електричні машини (13,7%), залізничні транспортні засоби (12,1%), мінеральне паливо; олія та її продукція (8,2%), а також фармацевтика (5%). Імпорт у 2019 році зменшився на 1,7% порівняно з 2018 роком, але в 2016-2018 роках.

Таблиця 2.4 - Зовнішня торгівля товарами США протягом 2015-2019 років млрд дол. США*

	2015	2016	2017	2018	2019
Товарообіг	3818,4	3700,6	3952,9	4278,4	4213,6
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	96,9%	106,8%	108,2%	98,5%
Експорт	1503,1	1451,5	1546,5	1666,0	1645,2
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	96,6%	106,5%	107,7%	98,8%
Частка КНР у світ. експ. тов.	9,2%	9,1%	8,8%	8,6%	8,8%
Імпорт	2315,3	2249,1	2406,4	2612,4	2568,4
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	97,1%	107%	108,6%	98,3%
Частка КНР у світ. експ. тов.	14%	14%	13,5%	13,3%	13,5%
Сальдо	-812,2	-797,6	-859,9	-946,4	-923,2

*Джерело: [11].

Найважливішими експортами в США є: Канада (17,8%), Мексика (15,6%), Китай (6,5%), Японія (4,5%), Великобританія (4,2%), Німеччина (3,7%). Південна Корея (3,5%), Нідерланди (3,1%), Бразилія (2,6%) та Франція (2,4%).

Порівняно з 2018 роком експорт найбільше зріс до Бельгії (10,6 %, або 3,3 млрд. дол.), Бразилії (8,9 %, або 3,5 млрд. дол.) та Великобританії (4,3 %, або 2,8 млрд. дол.), Нідерландів (5,2% або 2,5 млрд. дол.) та Німеччини (4,4% або 2,5 млрд. дол.).

Водночас значним є експорт до Китаю (11,3% або 13,5 млрд. дол.), Мексики (3,4% або 9,1 млрд.дол.) та Канади (2,5% або 7,4 млрд. дол.). значно зменшився. Гонконг (17,4%, або 6,5 млрд. дол.), Швейцарія (19,3%, або 4,3 млрд. дол.) та Катар (45,9%, або 2 млрд. дол.).

Основні джерела імпорту з США: Китай (18,4%), Мексика (14,1%), Канада (12,7%), Японія (5,7%), Німеччина (5,1%), Південна Корея (3,1%), В'єтнам (2,7%), Великобританія (2,5%), Ірландія (2,4%) та Індія (2,3%).

Найбільше зростання порівняно з 2018 роком було імпортовано з В'єтнаму (35,3%, або 18,1 млрд. дол.), Мексики (3,5%, або 12,1 млрд. дол.) та Тайбею (18,4% або 8,7 млрд. дол. США), Нідерландів (22,2% або 5,6 млрд. дол. США), Франції (9,1% або 4,9 млрд. дол. США), Ірландії (7,5% або 4,3 млрд.

дол. США), Південна Корея (4,9% або 3,8 млрд. дол.), Швейцарія (8,9% або 3,7 млрд. дол.) та Індія (6,2% або 3,5 млрд. дол.) .

Водночас Китай (16,1% або 90,8 млрд. дол. США), Саудівська Аравія (43,7% або 10,8 млрд. дол. США), Ірак (40,3% або 4,9 млрд. дол. США). та Ізраїлю (10,3 %, або 2,3 млрд. дол.).

Слід зазначити, що у 2019 році ЄС та Китай були провідними експортними партнерами США, зокрема, ЄС імпортував 20,6% експорту США. Китай посів третє місце за обсягом імпорту США із часткою 6,5%.

Таблиця 2.5 - Питома вага КНР та країн ЄС у двосторонній торгівлі товарами зі США протягом 2015 – 2019 рр*

Період	Питома вага країни у загальному обсязі експорту товарів з США, у %		Питома вага країни у загальному обсязі імпорту товарів до США, у %	
	КНР	ЄС	КНР	ЄС
2015	7,71%	18,18%	21,77%	18,88%
2016	7,96%	18,68%	21,40%	18,92%
2017	8,39%	18,36%	21,85%	18,49%
2018	7,21%	19,17%	21,56%	19,08%
2019	6,48%	20,55%	18,40%	20,48%

*Джерело: [11].

Таблиця 2.6 - Динаміка двосторонньої торгівлі товарами США з КНР протягом 2015 – 2019 рр. млн. дол. США*

	2015	2016	2017	2018	2019
Товарообіг	619960,3	596964,7	655604,4	683382,7	579100,0
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	96,3%	109,8%	104,2%	84,7%
Експорт	115932,0	115594,8	129803,2	120148,1	106626,8
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	99,7%	112,3%	92,6%	88,7%
Імпорт	504028,3	481369,9	525801,2	563234,6	472473,2
Темпи зростання/зниження, до попереднього року, у %	-	95,5%	109,2%	107,1%	83,9%
Сальдо	-388096,3	-365775,1	-395998,0	-443086,5	-365846,4

*Джерело: [11].

Китай є одним з найбільших торгових партнерів у США, займаючи 3 місце у 2019 році після Канади та Мексики, оскільки є найбільшим експортером американської продукції (Китай посів 8 місце у 2001 році). Водночас Китай є першим і найбільшим постачальником товарів до США (з 2007 р.).

Ескалація американсько-китайської торгової війни з 2018 року може змінити напрямок американсько-китайських торгових потоків, збільшити участь китайської та американської продукції на ринках третіх країн та збільшити імпорт третіх країн на ці два ринки.

Економіка США залежить від потужного внутрішнього ринку позичкового капіталу. Компанії та держава не лише виконують роль найбільших кредиторів у світі, але й широко використовують борговий капітал інших країн. Цей капітал потрапляє до США на основі ринкових інтересів, залучених високою прибутковістю, надійністю будівель та перспективами майбутнього зростання. У глобальній конкуренції за економічні ресурси Сполучені Штати перемагають завдяки своєму сильному потенціалу для економічного зростання на новій технологічній основі, і в організаційному плані цей перепоповнення є достатньо високим, щоб врахувати можливості місцевого фінансового ринку та отримати та розмістити 100-150 мільярдів доларів. пов'язані з рівнем досконалості. на рік з-за кордону.

Розмір внутрішнього ринку кредитів є потужним фактором, що впливає на глобальний рух грошових ресурсів США

На зниження провідних позицій США у світовій економіці впливає міжнародна роль долара, який залишається найважливішим інструментом резерву та розрахунків у світовій валютно-фінансовій системі. Валютні резерви інших центральних банків становлять 61% у доларах, майже 2/3 виплат у світовій торгівлі здійснюються в доларах; долар – міра вартості багатьох важливих товарів (наприклад, нафти) на світовому ринку; Три чверті міжнародних банківських позик номіновані в доларах.

Зміна долара матиме глибокі наслідки як для США, так і для інших країн. Збільшення обмінного курсу відносно зменшує кількість доларів, які можна експортувати, що часто призводить до падіння світових цін, особливо на товари, що є більш важливим, ніж коливання курсу. Навпаки, знецінення долара є потужним інструментом для збільшення експорту США та позбавлення американських конкурентів. Однак імпорт до США обмежений через зростання цін. Для США зміна курсу долара приносить переваги та переваги тим чи іншим чином.

2.3 Особливості американо-китайських відносин в умовах глобальної нестабільності

Суперечності, що виникають між двома країнами, є результатом принципових розбіжностей в їх ідеологіях, системах цінностей та політичних та економічних моделях. З кінця 1980-х американсько-китайські відносини постійно ставили низку складних питань: тайванські, тибетські та уйгурські, правозахисний комплекс протиріч в цілому та торговельно-економічні тертя. Завдяки широкій консолідації Китаю та його перетворенню у велику державу зі світовими амбіціями, на додаток до існуючих традиційних поділів, почала розвиватися конкуренція за лідерство в різних областях та регіонах.

Водночас це стабілізуюча основа відносин між двома країнами у ХХІ столітті. завжди існувала сильна економічна взаємозалежність [21, с. 177], яку деякі експерти навіть вважали "економічним балансом залякування", аналогічним "ядерному балансу залякування", який існував під час "холодної війни" між США та СРСР [22, с. 8]. Широке економічне та торгове співробітництво та економічна взаємозалежність стабілізували загальну систему американо-китайських відносин та зменшили ескалацію політичних розбіжностей у тривалих кризах. Ділові кола обох країн лобіювали тісні контакти та спільні інтереси для поглиблення двосторонніх відносин.

Криза в торгово-економічних відносинах між США та Китаєм у формі торгової війни між двома країнами може мати непередбачувані наслідки як для

країн, так і для світової економіки в цілому. Це пов'язано з розмірами економіки США та Китаю (20,5 дол. США та 13,4 трлн. доларів світового ВВП за поточними обмінними курсами Міжнародного валютного фонду в 2018 році) та їх ролі у світовій торгівлі (глобальний експорт США 8,6% – 2 місце у світі, світовий імпорт 13,5% – 1 місце; Частка Китаю у світовому експорті становить 13,1% – 1 місце, 11% у світовому імпорті). Водночас дві країни були найбільшими торговими партнерами одна одної.

Ескалація взаємних вимог, розпочата адміністрацією США в 2017 році, знайшла своє відображення у війні з тарифами та санкціями і вже дуже негативно впливає на відносини між двома країнами.

2018-2019. Протягом року США вживали заходів щодо захисту торгівлі, які обмежували ввезення певних товарів майже з усіх країн (включаючи Китай). Ці заходи відповідають розділу 232 Закону про розширення торгівлі 1962 року та розділам 201 і 301 Закону про торгівлю 1974 року, а також законодавству про зовнішню торгівлю, а також США та вітчизняному розвитку. відповідно до заходів, що забезпечують необхідність захисту національних інтересів виробників. За даними американської митниці та прикордонників, ввізні мита на китайський імпорт є найвищими.

Таблиця 2.7 - Обсяг надходження платежів від ввізних мит, якими оподатковується китайський імпорт*

Застосування торговельного захисного заходу	Імпортовані товари	Оцінка обсягу надходження платежів від ввізних мит, дол. США
Розділ 201 (встановлення ввізних мит)	Пральні машини	220 941 662
	Запасні частини до пральних машин	1 962 474
	Сонячні панелі	1 824 464 185
Розділ 232 (встановлення ввізних мит)	Алюміній	2 253 300 967
	Сталь	7 456 925 677
Розділ 301 (встановлення ввізних мит)	Китай	66 217 307 648
	ЄС	808 369 799

Джерело: [21].

Національна реакція на введення додаткових тарифів на алюмінієві та сталеві вироби США була дуже сильною для більшості країн. Відтоді лише Аргентина, Австралія, Бразилія, Канада, Мексика та Південна Корея погодились звільнити свою продукцію від цих податків.

США також запровадили тарифні квоти та надбавки до пральних машин та сонячних батарей майже для кожної країни.

Крім того, деякі сільськогосподарські продукти (м'ясо та молочні продукти, кава, оливки та оливкова олія, крупи та фруктові продукти, морепродукти, вино, віскі тощо), одяг та інший текстиль, інструменти, машини, обладнання, деталі, літаки та ін. Європейський Союз та деякі держави-члени ЄС (Німеччина, Франція, Іспанія та Великобританія, яка були частиною Європейського Союзу на момент збору) стягували додаткові 10-відсоткові збори з США. Рішення торгового представника США щодо додаткових мит було прийнято спираючись на звіт арбітра СОТ у справі США проти ЄС стосовно субсидування будівництва великих цивільних літаків (Airbus). Рівень контрзаходів США у відповідь на несумісну з правилами СОТ підтримку, що надається ЄС авіаційній галузі, може становити не менше, ніж 7,5 млрд дол. США на рік.

Незважаючи на економічну взаємозалежність, наявність безлічі механізмів діалогу в різних сферах, коли в 2017 році до влади прийшов новий президент США Д. Трамп, існувала об'єктивна потреба у співпраці для зменшення кількості нетрадиційних загроз безпеці, переважних тенденцій до конфронтації та конкуренції. Механізмом, який визначав напрямок взаємних вимог і суперечностей, стала політика Трампа, яка змусила Китай продовжувати лібералізувати свою економіку та режим зовнішньої торгівлі, а також адаптувати економічну політику країни до зобов'язань СОТ. Протягом десятиліть тісного економічного співробітництва Вашингтон висунув низку торговельно-економічних вимог у Пекіні. Послідовні адміністрації США безуспішно намагалися попередити Китай про їх глибокі розбіжності в регіоні. Пекін проігнорував прохання Вашингтона або якщо і йшов на поступки, то

вносяться китайською владою зміни в економічну політику мали поверхневий характер і відбувалися надто повільно. Було очевидно, що для вирішення торговельно-економічних конфліктів потрібні більш активні дії США.

Протекціоністські заходи проти Китаю, які Трамп реалізовував з 2018 року, мали на меті вирішити три групи проблем: 1) Дефіцит торгівлі США в торгівлі з Китаєм постійно збільшується, досягнувши рекордних 375 млрд доларів у 2017 році. (заяви Вашингтона з цього приводу зосереджувались на митних та нетарифних правилах імпорту, маніпуляціях валютним курсом, державних субсидіях на експорт до Китаю тощо); 2) внаслідок китайської промислової політики, включаючи державні субсидії, податкові пільги та позики під низькі відсотки для "національних чемпіонів", створення бар'єрів для торгівлі та інвестицій іноземними компаніями на китайському ринку шляхом дискримінаційної практики в галузі інтелектуальної власності, інновацій та технологій; примус до передачі технологій; 3) Дії Китаю, що становлять загрозу національній безпеці США (кібершпionaж, діяльність китайських телекомунікаційних компаній, китайські інвестиції в США та ін.).

Водночас, найбільш відчутними виявились торговельні захисні заходи, які застосовані саме до продукції походженням з Китаю. США запровадили мита на імпорт з Китаю на підставі результатів розслідування щодо політики та практики Китаю, пов'язаних із передачею технологій, інтелектуальною власністю та інноваціями.

Щоб змусити Пекін змінити свою торгово-економічну політику, адміністрація Трампа спочатку погрожувала, а потім ініціювала введення або підвищення мит на широкий спектр китайського імпорту. Підвищення тарифів введено з липня 2018 року у кілька етапів до серпня 2019 року. Це приблизно половина американського імпорту з Китаю – продукції на суму 250 мільярдів доларів. [23, с. 20-21]. 23 серпня 2019 року Трамп оголосив про намір збільшити мита на залишок китайського імпорту (товарів на суму 300 млрд. дол.) До 15%, а з жовтня підвищив мита на іншу групу товарів об'ємом

250 млрд дол . до 30% [24]. Проведені до серпня 2019 р 12 раундів американо-китайських переговорів, покликані знайти взаємоприйнятний компроміс, не увінчалися успіхом.

У відповідь на обмеження торгівлі США Китай ввів додаткові тарифи на 15% і 25% на основний експорт США до Китаю. Додаткові мита стягувались із 128 митних ліній, а саме: м'яса та субпродуктів, фруктів, олійних культур, алкогольних та безалкогольних напоїв, чорних металів, алюмінію та інших.

Пекін дзеркально відповідав на кожне введення Вашингтоном мит [23, с. 20-21]. Коли можливість введення відповідних мит була вичерпана (враховуючи, що обсяг китайського імпорту із США був значно меншим, ніж з Китаю), Пекін почав вдаватися до альтернативних засобів. Девальвація національної валюти Китаю в серпні 2019 року сприймалася Вашингтоном як політика Пекіна, спрямована на підвищення конкурентоспроможності експорту та зменшення впливу американських мит на китайські товари. Девальвація національної валюти Китаю нижче 7 юанів за долар, яка відбулася вперше з 2008 року, викликала негайну реакцію Вашингтона. У серпні 2019 року він вчинив безпрецедентні дії проти Китаю - вперше з 1994 року Міністерство фінансів Сполучених Штатів зарахувало КНР до числа країн, що маніпулюють валютним курсом, що означало можливість введення компенсуючих мит на китайський імпорт в США.

Платежі мають суттєвий вплив на конкурентоспроможність експорту США на китайський ринок, включаючи зменшення експорту сільськогосподарської продукції, необхідність пошуку нових ринків збуту американських товарів, фермери відповідно змінюють сільськогосподарські культури та збільшення державної підтримки найбільш лояльних фермерів.

Реакція Китаю на торгову війну адміністрації Трампа складається з двох етапів. Спочатку він вважав останні обмеження, накладені на Пекін Вашингтоном, надзвичайно жорсткими та болючими. Він, схоже, не очікує таких кроків від країни, якій була адресована концепція Китаю "нового типу відносин між великими державами" та поглиблення відносин, з якими вона

виходить на перший план зовнішньої політики Китаю. Китай не хотів вести переговори з США про звільнення від сплати податків на сталь та алюміній та про вирішення ситуації, спричиненої заявою США про протекціоністські заходи проти Китаю 22 березня 2018 року [25]. У травні 2018 року, коли перша імпульсивна реакція пройшла, китайська сторона продемонструвала готовність розпочати переговорний процес, який має на меті врегулювання розбіжностей.

У той же час Пекін майже не виявив готовності йти на компроміс щодо змін в економічній політиці в 2018 році, і навпаки - у відповідь на будь-які протекціоністські заходи Вашингтон негайно відповів дзеркальними заходами. Доповідь, опублікована в листопаді 2018 року Торговою місією США, про результати розслідування проти Китаю відповідно до розділу 301 Закону про ліцензування торгівлі 1974 р. Було встановлено, що протягом кількох місяців після публікації першої такої доповіді (березень 2018 р.) Китай не суттєво змінив свою політику передачі технологій, інтелектуальна власність та інновації [26, с. 6]. Як зазначається у звіті, Пекін - як у публічних заявах, так і під час міжурядових контактів - заявив, що його позиція залишається незмінною [26, с. 5]. Крім того, він повністю заперечив звинувачення, висунуті проти нього. Це керівництво пояснює один з провідних експертів з американсько-китайських відносин С. Труш, де говориться, що будь-який компроміс у переговорах з адміністрацією Трампа в Китаї розглядався як ознака слабкості та підриву існуючої моделі та практики економічного розвитку. [27].

Переломний момент у тактиці Пекіна в торговій війні був підкреслений особистою зустріччю Сі Цзіньпіна з Д. Трампом 2 грудня 2018 р. У кулуарах саміту G20 в Аргентині. Потім обидва лідери домовились про тимчасовий мораторій на нові тарифи, а Китай пообіцяв купувати основні сільськогосподарські, енергетичні та інші продукти США для зменшення торгових дисбалансів.

У цей період Китай вживав різні заходи, щоб продемонструвати намір змінити свою економічну політику. Хоча китайські ЗМІ та коментарі експертів можуть містити дуже різкі заяви проти США та їх вимог, китайські чиновники намагалися підтримати американсько-американський переговорний процес та деякі зміни в економічній політиці. Наприклад, у грудні 2018 року Пекін заснував Апеляційний суд з питань інтелектуальної власності у відповідь на запит Вашингтона [28, с. 58].

Під тиском США на торговельно-економічні питання та повільніше зростання Китаю, керівництво Китаю в 2019 році зробило ряд кроків для підвищення зовнішньої економічної відкритості, включаючи лібералізацію іноземних інвестицій та більшу прозорість у фінансовому секторі. Однак ці заходи у Вашингтоні вважали напівзаходом, що не суттєво змінило економічну політику Китаю. Відповідно, Китай випустив оновлені "негативні листи" щодо доступу іноземного капіталу до китайського ринку. Перелік секторів та видів діяльності, де іноземні інвестиції повністю або частково заборонені в Китаї, зменшено з 48 до 40 позицій. США загалом вітають такі позитивні зрушення, що це не означає суттєвої лібералізації режиму іноземних інвестицій. Отже, все ще існують обмеження, що зачіпають інтереси великих американських компаній,

За рекордний час, весь процес юридичного перегляду зайняв лише чотири місяці, в середині березня 2019 року був прийнятий Закон про іноземні інвестиції Китаю. Очікується, що багато статей у цьому документі стосуються причин, викладених США після закінчення розслідування Трампа в серпні 2017 року. Відповідно до розділу 301 Закону про ліцензування торгівлі 1974 року, зокрема Закону про іноземні інвестиції, він містить положення про конкурентоспроможний іноземний доступ. державні закупівлі, покарання чиновників за розголошення комерційної таємниці іноземних компаній, заборона на використання адміністративних інструментів, що змушує іноземні компанії передавати технології, створення механізму для подання скарг на владу Китаю.

Новий закон, в якому розглядаються деякі вимоги Вашингтона, експерти часто розглядають як основу, основні положення якої занадто розмиті та залишають місце для довільного тлумачення та реалізації [29, с. 13]. У щорічному звіті Американсько-китайської ради з оцінки економіки та безпеки Конгресу США зазначається, що найважливіші положення закону не є новими і досі не реалізовані [30, с. 62]. Наприклад, тиск на передачу технології прямо заборонено в абзаці. 7 Китайського протоколу про вступ до СОТ, але багато фактів свідчать, що доступ до китайського ринку часто спричинений дотриманням вимог щодо передачі технологій [31, с. 41–43]. Існують також комерційні таємниці іноземних компаній, захищені адміністративним законодавством КНР, але розслідування США за статтею 301 повідомляли про зафіксувало випадки, коли китайські регулятори вимагали розкриття комерційних секретів в якості попередньої умови для видачі ліцензій, а потім надавали цю інформацію своїм компаніям [31, с. 41-43].

На додаток до Закону про іноземні інвестиції, китайська сторона прийняла подальші зміни до нормативної бази в період з березня по квітень 2019 року, скасувавши деякі претензії США щодо примусової передачі технологій, захисту комерційної таємниці, шахрайської реєстрації товарних знаків тощо. експорт технологій, зміни до Закону про адміністративне ліцензування, Закону про недобросовісну конкуренцію та Закону про товарні знаки.

На думку експертів, обов'язкове прийняття нового законодавства в Пекіні мотивоване зусиллями продемонструвати готовність Вашингтона поступатися, частково відмовитись від вимог США щодо захисту інтелектуальної власності та передачі технологій та сприяти переговорам щодо американсько-китайської торгової угоди. підтримувати обличчя китайського уряду з відповідними змінами, які згодом будуть включені до тексту торгової угоди [29, с. 16].

Тим часом, на думку американських експертів, обмеження, вимоги та дискримінаційні умови, з якими стикаються американські компанії, що виходять на ринок Китаю, пов'язані не тільки з конкретною законодавчою

базою, що регулює інвестиційний клімат Китаю, але й з адміністративним використанням та використанням різних неформальних механізмів. На несприятливий інвестиційний клімат, в якому працюють американські компанії в Китаї, впливає вся екосистема корпоративних утворень – державних, приватних та регуляторних агентств, які поєднують цілі промислової політики відповідно до національних інтересів країни [32, с. 14]. Згідно з дослідженням 2017 року Американсько-китайської ділової ради, 33% дебіторської заборгованості у американських компаній надходило безпосередньо від центрального уряду Китаю, тоді як 67% - від китайських партнерів американських компаній (усно) [32, с. 6]. В результаті Вашингтон опинився у важкій ситуації, в якій Пекін проводить фактичну дискримінаційну політику щодо іноземних компаній, але робить це опосередковано за допомогою різних неформальних каналів, що ускладнює подання офіційних протестів та скарг [30, с. 191]. Важливе зауваження: деякі американські компанії спокійно ставляться до вимог щодо передачі технологій Китаю, але Вашингтон, який вважає цей процес підризом керівництва США та підтримкою технологічного розвитку Китаю, дуже стурбований.

У березні 2018 року, безпосередньо перед тим, як вжити вищезазначені заходи, Сполучені Штати звернулись до Світової організації торгівлі (DS542) за порадами щодо боротьби з дискримінаційним ставленням прав інтелектуальної власності іноземних правовласників з боку Китаю.

Можна припустити, що робота буде припинена за згодою сторін, оскільки сторони уклали економічну та торгову угоду між урядом США та урядом Китайської Народної Республіки.

Однак у квітні 2018 року Китай подав позов проти США (справа DS543) щодо митних заходів, які Сполучені Штати намагалися накласти на певні китайські товари під час вищезазначеного розслідування відповідно до статті 301 Комерційного кодексу США 1974 року.

Окрім Китаю, Південна Корея, Індія, Європейський Союз, Канада, Мексика, Норвегія, Росія та Туреччина висловились проти обмежувальних

заходів, що вводяться США, і розпочали переговори в СОТ та запровадили додаткові мита на продукцію США (Канада, Мексика). вони зробили.

США відреагували на додаткові мита з боку Китаю та вимагали консультацій зі СОТ (справа DS558), яка стверджувала, що мита застосовуються лише до товарів, вироблених у США, і перевищують відповідні митні ставки Китаю. На думку США, це явне порушення китайських правил ГАТТ -1994.

Загалом, під час торговельного протистояння США та Китаю у 2018-2019 роках 7 випадків (DS542, DS558 та DS543, DS544, DS563, DS565, DS587) у Світовій організації торгівлі перебувають на різних етапах оцінки.

Однак поки що лише одна справа закрита Китаєм (DS543) і зроблені висновки.

Експертна група, створена Органом з врегулювання суперечок Світової організації торгівлі, розробила висновки та рекомендації, які визнають, що Сполучені Штати порушують своє ставлення до країн, що отримують найбільше сприяння, та рекомендує привести їх у відповідність до зобов'язань ГАТТ 1994 року.

США намагалися виправдати застосування тарифів двома способами. По-перше, США використали власні додаткові мита Китаю у відповідь, що означає, що обидві сторони змогли «вирішити» суперечку разом із двосторонніми переговорами. Однак Китай не погодився з цим аргументом.

По-друге, Сполучені Штати використовували виняток «суспільної моралі». США заявили, що китайське нематеріальне майно «вкрадено державою». З іншого боку, Китай стверджував, що мита не мають нічого спільного з суспільною мораллю. ЄС, як третя сторона, також дійшов висновку, що може застосовуватися виняток із суспільної моралі, якщо склад продукції або виробничий процес вимагає захисту.

За даними СОТ, 26 жовтня 2020 США оголосили, що вирішили оскаржити звіт групи експертів по справі, порушеній Китаєм проти США. Оскільки члени Світової організації торгівлі не мають постійної згоди

подавати заявки на вакансії до Апеляційного органу, Апеляційний орган наразі не розділений для розгляду апеляцій.

Незважаючи на сильні протистояння, США та Китай намагалися досягти певних домовленостей та подолати принаймні деякі перешкоди для взаємної торгівлі. В результаті складних переговорів між США та Китаєм на початку 2020 року між урядом США та урядом Китайської Народної Республіки було підписано угоду про інтелектуальну власність, передачу технологій, сільськогосподарську торгівлю, економіку та торгівлю (далі – Угода). фінансові послуги, макроекономічна політика та курси валют, прозорість. У той же час на першому етапі торгової угоди було домовлено про збільшення поставок промислових товарів, сільськогосподарської продукції, енергоносіїв та послуг із США до Китаю щонайменше на 200 млрд доларів. США протягом 2020-2021 рр. порівняно з обсягом експорту у 2017 році. Важливо також, що угодою передбачено запровадження системи врегулювання спорів між країнами.

Натомість Сполучені Штати погодились суттєво змінити свої митні збори відповідно до розділу 301. США збережуть 25-відсотковий податок на близько 250 млрд. Доларів китайського імпорту та 7,5-відсотковий податок на 120 млрд. Доларів китайського імпорту.

Загалом, першим етапом угоди було зменшення імпорتنих мит США та заохочення придбання американської продукції в Китаї. Однак аналіз торгівлі США та Китаю показує протилежну тенденцію.

За даними Інституту міжнародної економіки Петерсона, останні офіційні дані за вересень 2020 року показують, що Китай не виконує своїх зобов'язань, імпортуючи до Сполучених Штатів товарів на суму лише 65,9 млрд дол. США це 53 % від прогнозу на цей період. У той час як частка експорту США до Китаю, включаючи медичні вироби, свинину та напівпровідники, зросла в 2020 році, насправді загальний імпорт американських товарів у Китай сьогодні нижчий, ніж США почали вводити мита на китайські товари в 2018 році.

Серед причин, чому Китай не досяг своїх цілей на першому етапі угоди, можна виділити економічні проблеми, викликані пандемією COVID-19 в китайській економіці, а також наслідки таких факторів, як авіакатастрофи, хвороби тварин, контроль експорту та рішення СОТ. тарифи тощо.

Зрозуміло, що американські споживачі страждають від високих мит на китайський імпорт, а деякі американські компанії завдають шкоди, оскільки ввізні мита сплачують імпортери з США, а не китайські експортери. З огляду на це, кілька великих американських компаній, зокрема Target і Home Depot (роздрібна торгівля), Tesla і Ford (автовиробники), нещодавно подали позови до суду США з міжнародної торгівлі проти понад 3500 американських компаній, повідомляють іноземні ЗМІ.

Якщо Міжнародний торговий суд США підтримає позов, уряд США повинен скасувати китайські мита на імпорт згідно з Таблицею 2 та відшкодувати американським компаніям відсотки за ввізні мита.

Ми детальніше розглянемо характер торговельно-економічних відмінностей між двома країнами, де відбуваються двосторонні переговори. Однією з найбільших проблем адміністрації США є проблема дефіциту торгівлі. В результаті дефіцит торгівлі з Китаєм досяг 419 мільярдів доларів. (У 2017 році він досяг 376 мільярдів доларів). Це найбільший торговий дефіцит США порівняно з іншими зовнішньоекономічними партнерами. Багато американських економістів, які в першу чергу відповідають за стратегію зовнішньої торгівлі США, вбачають такий дефіцит як результат несправедливої торгової політики та практики Китаю. Інші вважають, що офіційні дані про торговий дефіцит з Китаєм порушують двосторонні умови,

Ще однією сферою дискусій є права інтелектуальної власності та кіберзлочинність. США розглядають цю проблему як одну з головних перешкод для ведення бізнесу з Китаєм. Дослідження Комісії з інтелектуальної власності США у 2013 році показало, що на Китай припадає 80 відсотків усіх збитків від розкрадання інтелектуальної власності (240 млрд. Доларів). Американська митниця повідомляє, що на Китай та Гонконг припадає 78

відсотків усіх контрафактних товарів, вилучених на кордоні США. За словами директора Федерального бюро розслідувань, Китай представляє загрозу для ідей, інновацій та економічної безпеки.

За повідомленням адміністрації США, китайський уряд у співпраці з американськими колегами у своїй промисловій політиці користується привілеями, що надаються китайським компаніям, і надає їм додаткові привілеї.

Зростаючий обсяг прямих інвестицій з боку Китаю в США викликає занепокоєння. За офіційними даними, ці обсяги водночас невеликі. За даними Бюро економічного аналізу США, до кінця 2017 року прямі інвестиції з Китаю становитимуть 40 мільярдів доларів порівняно з прямими інвестиціями США в Китай, і досягла 108 мільярдів доларів. Однак, на думку деяких експертів, обсяг прямих іноземних інвестицій недооцінюється, оскільки часто вони надходять не безпосередньо з США чи Китаю, але походять з інших країн. За даними приватного консалтингу Rhodium Group (Родіум Груп),

Питання про справжній розмір китайських інвестицій у США хвилює адміністрацію США через спроби китайських компаній отримати доступ до сучасних американських технологій. Наприклад, у вересні 2017 року США заборонили інвестору з американської корпорації Lattice Semiconductor Corporation купувати компанію з інформаційних технологій, яка може бути пов'язана з китайським урядом. У серпні 2018 року Сполучені Штати прийняли новий закон про регулювання інвестиційного ринку, який визначив перелік ключових технологій, важливих для національної безпеки США, та вдосконалив процедури Державного інвестиційного комітету США.

Іншим аспектом торгової суперечки, який став важливим каталізатором у торговій війні між США та Китаєм, були поставки сталі та алюмінію до США. Відповідно до розділу 232 Закону про розширення торгівлі 1962 р., Який стосується потенційного впливу імпорту на національну безпеку США, в березні 2018 р. Президент США видав угоду про сталь (25 відсотків) та алюміній (10 відсотків) оголосили про збільшення імпорتنних мит. У відповідь

на це у квітні 2018 року Китай збільшив тарифи на продукцію, що імпортується із США, на 3 млрд доларів.

В результаті цих взаємних санкцій торгівля між Китаєм та США лише за перші три місяці 2019 року впала на 15 відсотків. Все більш серйозною проблемою для США є участь Китаю в міжнародних високотехнологічних ланцюгах створення вартості – інформаційних технологіях, зв'язку, телекомунікаційному обладнанні, де Китай є найбільшим у світі виробником і постачальником. У 2018 році імпорт США інформаційно-комунікаційного обладнання з Китаю досяг 157 мільярдів доларів, що становить 60 відсотків імпорту цього обладнання в США. У зв'язку з цим президент США оголосив надзвичайний стан у цій галузі та ввів санкції проти Huawei, однієї з найбільших телекомунікаційних компаній Китаю, та її восьми підрядників.

Звичайно, Сполучені Штати зацікавлені у задоволенні всіх вимог Китаю. На практиці це зробити дуже важко, тим більше, що більшість із них суперечливі. Наприклад, дотримання Китаєм вимог США припинити передачу обов'язкових технологій, створити спільні підприємства та обмежити нематеріальне кредитування нерухомості – це залучення зовнішніх ресурсів США, а не заклик президента повернутися додому. заохочує. Метою зменшення торгового дефіциту з Китаєм за рахунок збільшення експорту США є посилення співпраці з Китаєм, що, таким чином, суперечить іншій стратегічній меті: обмежити науково-технічний прогрес Китаю.

Все вищесказане свідчить про те, що економічні відносини між США та Китаєм перейшли в нову фазу, яка суттєво відрізняється від попередніх майже двох десятиліть активної взаємодії та зростаючої взаємозалежності. Роль науково-технічної складової є вирішальною. Найголовніше в цьому контексті, що глобалізація світової економіки, включаючи тісну взаємозалежність американської та китайської економік, суперечить національним інтересам обох країн, які прагнуть зміцнити свої позиції та роль у світовій економіці завдяки науково-технічному прогресу.

3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ США І КИТАЄМ

3.1 Перспективи розвитку стратегічного партнерства та конкуренції США і Китаю

США десятиліттями рішуче підтримували та захищали глобалізацію та вільну торгівлю. Вони підтримали заснування великих міжнародних організацій, таких як СОТ, МВФ, і значною мірою контролювали їх діяльність.

Однак із посиленням Китаю провідні позиції США у світовій економіці почали слабшати. Зростання зовнішнього боргу та безробіття, погіршення стану середнього класу та криза у багатьох областях призвели до зростання незадоволення попередніми ліберальними принципами торгівлі. Його підтримали середній клас та малий бізнес, малі міста, бідні та традиційні галузі (металургія, вугільна та хімічна промисловість) через гасло відновлення національного виробництва, висунуте Президентом перед його передвиборчою програмою. , техніка, будівництво). Однією з головних ідей у цьому напрямку було обіцяти швидке збільшення мита на ввезення китайських товарів.

Зазначимо, що Китай скептично ставився до виборчих обіцянок у США і прагнув наголосити на взаємній вигоді торгово-економічних зв'язків між двома країнами.[33] Американці, з іншого боку, зосереджувались не на вигодах від партнерства з Китаєм, а на загрозах, що виникають внаслідок зростаючого економічного та політичного впливу Китаю. У «Стратегії національної безпеки США 2017» Китай згадується як «ревізійністська держава», яка прагне побудувати світовий порядок на основі суперечливих цінностей та інтересів із Сполученими Штатами та змінити формати співпраці на свою користь. Китай звинувачується у крадіжці сотень мільйонів доларів в правах інтелектуальної власності США.[34]

У період з 2000 по 2015 рік ВВП Китаю ріс із середньорічним рівнем 9,4 відсотка, тоді як у США цей показник становив лише 1,9 відсотка. Хоча

зростання ВВП Китаю за останні роки сповільнився, він набагато вищий, ніж у США. За даними Китайської академії соціальних наук, у 2019 році темпи економічного зростання Китаю становитимуть 6,3 відсотка [35].

У 2013 році паритет купівельної спроможності Китаю (ПКС) перевищив ВВП США на 16,8 трлн дол. 16,7 трлн у Китаї. В Сполучених Штатах. У 2018 році ця різниця зросла до 5 трильйонів доларів: 25,2 трильйона доларів. У Китаї – 20,4 трлн дол. У США [36].

З 2009 р. Китай є найбільшим світовим експортером за обсягами експорту і поступається лише імпорту. З 2012 р. Китай є лідером у зовнішній торгівлі. У 2017 році частка Китаю у світовому експорті товарів становила 132%, США – 9%; і 10,5% світового імпорту надходить з Китаю і 13,7% з США [37].

Китай є світовим нетто-експортером, і дефіцит торгівлі США з Китаєм щороку зростає: 220-396 млрд. Доларів у 2007-2017 рр. Та 419 млрд. Доларів у 2018 р., Що становить понад 70 відсотків торгового дефіциту США. У грудні 2001 р. Китай офіційно став 143-м членом Світової організації торгівлі за права країн, що розвиваються, надавши йому низку переваг, серед яких право зберігати експортні субсидії протягом 8 років, право видавати ліцензії на імпорт протягом 2 років тощо.

У період з 2018 по 2019 рік Вашингтон вжив низку кроків, включаючи юридичні переслідування та заборону експорту технологій із США, щоб запобігти незаконним діям китайських компаній. Дії китайських телекомунікаційних гігантів розглядаються як загроза національній безпеці США через їх тісні зв'язки з урядом та участь у глобальних ланцюгах поставок продуктів та послуг ІКТ. Зокрема, вони побоюються, що на прохання своїх органів ці компанії можуть скористатися технічними можливостями шпигунства, виступаючи в ролі "троянських коней" [38 с. 7].

Адміністрація Обама розпочала ретельний моніторинг китайських гігантів телекомунікацій на чолі з Huawei та ZTE. У березні 2016 року Міністерство торгівлі США додало ZTE до так званих списків суб'єктів господарювання, тобто до списків компаній, що перебувають під іноземним

контролем, які звинувачують їх у реекспортуванні товарів із США в санкційні країни (Іран та КНДР). Через рік китайська компанія була виключена зі списку після того, як вона визнала свою провину та погодилася сплатити штрафи на загальну суму 1,19 млрд доларів. [39]. У квітні 2018 року Міністерство торгівлі, яке звинуватило ZTE у порушенні угоди, досягнутої в березні 2017 року, наклало семирічну заборону на придбання американських компонентів компаніями, що призвело до банкрутства ZTE. Особисте втручання в позицію Трампа – можливо, на прохання Сі Цзіньпіна – дозволило сторонам вирішити справу: ZTE знову визнала свою провину, погодилася на виплату безпрецедентно високих для подібного роду розглядів штрафів в розмірі 1.4 млрд дол., На постійне спостереження за своєю діяльністю (створення спеціального наглядового підрозділу в штаті компанії) і на зміни в керівництві компанії [40, с. 23-24]. Інцидент із ZTE наочно показало сильну залежність Китаю від іноземних технологій та високотехнологічних компонентів, тим самим зміцнивши свою мету технологічного прориву.

Оцінки США щодо переваг членства Китаю у СОТ були сильно перебільшені, і китайський експорт зростав швидше, ніж китайський імпорт. Американські товари не набули популярності на китайському ринку, але американські компанії швидко зрозуміли, що, перенісши виробництво в Китай, вони можуть зменшити заробітну плату і, таким чином, отримати більший прибуток. На саміті АТЕС в Дананзі в листопаді 2017 року президент США заявив, що не хоче нових багатосторонніх торгових угод, і критикував СОТ. Натомість Сі Цзіньпін виступив захисником вільної торгівлі і закликав до більш зваженого підходу до глобалізації.

Загалом, склалася цікава ситуація щодо взаємних претензій США та Китаю в рамках СОТ. США звинувачують Китай у відсутності ринкової економіки, і Китай подає позов проти США за його довгострокове ставлення до Китаю як ринкової економіки, надаючи США більше свободи вводити антидемпінгові та компенсаційні мита на китайські товари в цих районах. де держава відіграє головну роль. За 18 років членства у Світовій організації

торгівлі Китай брав участь у 20 суперечках як позивач, 43 як відповідач і 168 як третя сторона. Подумайте більше про роботу між Китаєм та США.

З 20 справ, проведених Китаєм у Світовій торговій організації, 15 були направлені до США в якості обвинувачених (одна третина з них пов'язана з поточною торговою війною між США та Китаєм, яка тривала з початку 2018 року), а решта 5.- Європейський Союз.

Аналізи показують, що з 10 справ, поданих Китаєм проти США до торгової війни, 6 задовольнили претензії Китаю, а в 4 з цих випадків Китай не погодився з дотриманням США рекомендацій СОТ. Ще дві справи були вирішені на користь Сполучених Штатів, а дві справи не були вирішені, оскільки прохання про консультацію зайняло щонайменше рік з моменту прийняття рішення, тому його критикують за розгляд питань СОТ.

Більше половини з 43 справ проти Китаю були розглянуті США (23), 9 – Європейським Союзом, одна – Гватемалою та Бразилією, 3 – Канадою, 4 – Мексикою та 2 – Японією.

Позови США проти Китаю були вирішені за 14 справами, за 9 справами не було прийнято рішення, включаючи скасування тарифів на американські товари в липні 2018 року (DS558: China – Additional Duties on Certain Products from the United States).

Аналізуючи нинішню складну ситуацію в торгівлі США та Китаю, слід зазначити, що США раніше підвищували мита на китайські товари, але лише для певних груп товарів, і поточна торгова війна впливає на великі групи товарів шляхом взаємної торгівлі. показано.

Загалом рішення СОТ відповідали вимогам Китаю та США більш ніж у половині випадків. Сполучені Штати стають все більш активним користувачем нормативно-правової бази СОТ. Однак рішення організації не є обов'язковими для виконання, і санкцій за їх невиконання не передбачено. Навіть коли відповідач повідомляв про виконання рекомендацій ВООЗ, позивач часто заявляв, що він незадоволений результатами реалізації рекомендацій.

Під час саміту G20 в Аргентині (30 листопада – 1 грудня 2018 р.) Сторони провели переговори, домовившись не вводити нові податки з продажу протягом 90 днів, щоб дати час для подальших консультацій. 24 вересня Сполучені Штати домовились не підвищувати тарифи на товари, що входять до переліку, з 10 до 25 % (що представляє другий набір торгових санкцій проти Китаю проти товарів на 200 млрд. Доларів, що охоплюють майже всі види товарів). електронні вироби Китайське виробництво як готової продукції, так і їх компонентів (наприклад, електронних карток, компонентів та пристроїв). Крім того, за словами американської сторони, Китай повинен був закупити «дуже значну» кількість продукції сільськогосподарського, промислового і енергетичного секторів, щоб зменшити торговий дисбаланс [41].

14 грудня 2018 року Китайська Народна Республіка оголосила про додаткове зниження податку на автомобілі США на 25 відсотків з 1 січня по 31 березня 2019 року як відповідний крок проти рішення Трампа не підвищувати мита на китайські товари на 10-25 відсотків. 31 березня рішення було продовжено на невизначений термін.

Перші американсько-китайські переговори у 2019 році були заплановані на 30 січня. Однак 28 січня США звинуватили Huawei, одну з найбільших компаній мобільного зв'язку Китаю. Компанію звинувачують у 23 звинуваченнях, включаючи фінансове шахрайство, крадіжку технологій T Mobile, відмивання грошей та порушення санкцій проти Ірану. Huawei заперечує звинувачення, а МЗС Китаю вимагає припинення тиску на китайські компанії. Поки Вашингтон підозрював, що Huawei надаватиме інформацію уряду Китаю, представники США, Австралії та Нової Зеландії почали відкидати продукцію компанії.

Під час переговорів у Вашингтоні 21-24 лютого сторони не змогли домовитись. США відклали підвищення податку з 10 до 25 відсотків, призначене на 1 березня 2019 року. Одним з небагатьох результатів цих переговорів, відомих громадськості, було переконання, що Китай не буде штучно знецінювати юань, що може послабити вплив його зобов'язань.

У січні-лютому 2019 року, за даними китайської митниці, як експорт до США, так і імпорт із США зменшився порівняно з 2018 роком: товарообіг між США та Китаєм у січні-лютому 2019 року зменшився на 20% порівняно з попереднім роком. Але в березні експорт США зріс приблизно на 4 відсотки в порівнянні з попереднім роком і склав 31,8 млрд доларів. Лише за 3 місяці експорт впав на 8,9 млрд дол. (9%) до 91 млрд. дол., А імпорт – до 13,3 млрд. Дол. (32%) – 28,4 млрд. Дол. США.

Митна війна не викликала хвилі промислового переселення до Китаю. Кількість нових робочих місць, створених у Сполучених Штатах, зменшилась у 2018 році порівняно з 2017 роком за рахунок переселення та реструктуризації. У 2017 році переїзд та пов'язані з цим іноземні інвестиції призвели до створення понад 170 000 робочих місць у США [42]. Однак у 2018 році ця цифра становила лише 140 000[43].

Торгівельна війна в першу чергу торкнулася економічних секторів США, що вплинуло на поведінку Китаю. В 2017 році американські фермери поставили 60 відсотків своїх соєвих культур на китайський ринок. У 2018 році скорочення поставок сільськогосподарської продукції до Китаю приблизно на 40 відсотків призвело до зниження цін на цю продукцію та втрат для фермерів. тому ціни на сою минулого літа досягли десятирічного мінімуму. Адміністрація США виділила 12 мільярдів доларів на підтримку фермерів. з федерального бюджету для покриття збитків у торговій війні [44].

Другим сектором, найбільш вразливим до потрясінь торгової війни, було виробництво літаків. Китай є одним з найбільших ринків повітряного транспорту, який продовжує зростати. Китайські авіалінії є одними з найбільших інвесторів, які заробляють 5 мільярдів доларів на продукції Boeing. з. З початком торгової війни питання придбання літаків Boeing або Airbus стало питанням для китайців. Після катастрофи Boeing 737 Max в Ефіопії 10 березня 2019 року Китай став першою країною, яка на наступний день заборонила модель літака[45].

Потім автомобільна промисловість. У 2018 році General Motors, Ford та Fiat Chrysler оцінили свої втрати в тарифній війні в 1 млрд доларів. [46].

І, нарешті, нафтова промисловість. У 2017 році на Китай припадало 20 відсотків експорту нафти в США. У 2018 році Китай перестав купувати американську нафту. Як результат, у 2018 році частка Китаю в американському експорті нафти становила 11 відсотків. А з січня по лютий 2019 року Китай придбав лише 2,7 відсотка експорту нафти в США[47].

Наслідки торгової війни для Китаю включають наступне:

- а) Повільне зростання як експорту, так і економіки в цілому.
- б) Зростання безробіття внаслідок припинення або скорочення виробництва на малих підприємствах на півдні Китаю в основному орієнтований на експорт до США.

Щоб пом'якшити ці наслідки, Пекін зробив наступні кроки для лібералізації економіки та збільшення внутрішньої активності.

Крім того, Китай знизив ввізні мита на ряд товарів, щоб компенсувати втрати від зменшення імпорту з США. З 1 листопада було знижено мито на імпорт 1585 одиниць: будівельної техніки, контрольно-вимірювальних приладів та іншого електрообладнання-Від 12,2 до 8,8%, для текстилю та будівельних виробів – від 11,5 до 8,4%, для паперової продукції, деякої іншої сировини та первинної продукції – від 6,6 до 5, По 4%. Уряд повідомив про зменшення загальної ставки податку з 9,8% до 7,5% [48].

Китай також запровадив додаткові стимули для регулювання діяльності іноземних компаній. Наприкінці 2018 року було оголошено проект закону про іноземні інвестиції, який забороняє обов'язкову передачу технологій від іноземних компаній та невиправдане втручання держави в іноземну діяльність. 13 березня ВЗНП прийняв закон[49].

Як зазначалося вище, США - ВООЗ є найактивнішим користувачем системи врегулювання конфліктів. Вихід Сполучених Штатів зі СОТ малоімовірний, оскільки принаймні торгові війни можуть бути вирішені, поки організація існує. Санкцій СОТ не було, оскільки вона не мала механізмів

примусу. Крім того, вихід СОТ зі Сполучених Штатів призведе до підвищення тарифів на американські товари в країнах, які не мають угоди про вільну торгівлю із США.

У той же час реформа СОТ у найближчі роки також малоімовірна. Важливі суперечності між розвиненими та країнами, що розвиваються: остання виступає за відмову від принципу солідарності у процесі прийняття рішень Світовою організацією торгівлі на користь визнання принципу більшості для розвинених країн.-члени організації. (Пам'ятайте, зараз є країна- Член СОТ може використовувати своє право вето для блокування рішень щодо змін у процесі прийняття рішень.)

Замість спроб реформувати СОТ, Сполучені Штати підривають систему загальних правил, що безпосередньо визначають та адаптують індивідуальний формат зовнішньоекономічних відносин із сусідніми країнами, незалежно від чинного міжнародного права. почали змінювати практику торгових відносин з іншими країнами. .

Крім Китаю, підвищення тарифів завдало серйозної шкоди Південній Кореї, Японії, Європейському Союзу, Росії та Туреччині. Підвищення тарифів на сталь та алюміній призвело до зниження цін на світовому ринку металів. Ціни на сталь почали знижуватися в середині березня 2018 року і демонстрували тенденцію до зниження до кінця 2018 року. Хоча попередній рівень цін не був відновлений, у 2019 році відбулося незначне зростання. Ціни на алюміній знижуються з травня 2018 року.

Торгівельна війна стала однією з основних причин уповільнення темпів зростання світового валового внутрішнього продукту в 2018 році. У 2017 році світова економіка зросла приблизно на 4 відсотки. На початку 2018 року світова економіка зросла на 3,9% (і навіть у 2019 році), а глобальне зростання досягло 3,6% у 2018 році, досягне 3,8% у першій половині року та знизилось у другій половині. Окрім торгової суперечки між США та Китаєм, МВФ називає макроекономічні проблеми в Аргентині та Туреччині, збої у виробництві автомобілів у Німеччині та посилення кредитної політики в Китаї як причини

глобального економічного спаду. Прогноз МВФ у квітні 2019 року передбачає, що світова економіка скоротиться на 3,3 відсотка[50].

З іншого боку, багато великих європейських компаній збільшили продажі до Китаю завдяки конкурентоспроможним цінам на подібні до США товари. В основному це французькі Airbus та німецькі марки автомобілів. Кількість проданих автомобілів Audi та Mercedes Benz у 2018 році зросла на 12,9 відсотка порівняно з 2017 роком, BMW на 20,8 відсотка, а продажі Ford зменшились на 54,3 відсотка [51].

3.2 Напрямки розвитку торгівлі між Китаєм і США в умовах глобальної нестабільності

У жовтні 2019 року відбувся 13-й раунд торгових переговорів між представниками обох країн. Цього разу переговори виявилися успішними – були досягнуті домовленості щодо підготовки тексту угоди на першій фазі торгової угоди. На знак доброї волі США тимчасово призупинило заплановане 15 жовтня 2019 року збільшення мит до 30% на китайські товари вартістю 250 млрд дол.

Домовленість про першу фазу торгової угоди була підписана 5 січня 2020 р. документ містив зобов'язання Китаю купувати товари та послуги у США щонайменше на 200 млрд доларів протягом двох років. – більше обсягу китайського імпорту із США у 2017 році (186 млрд. доларів США): промислових товарів – на 77,7 млрд. доларів США, сільськогосподарської продукції – на 32 млрд. доларів США, енергетики - на 52,4 млрд. доларів США, послуг – на 37 доларів США, 9 мільярдів доларів. [52] Очікується, що великі закупівлі частково усунуть дисбаланс у торговельних відносинах США та Китаю, що сприяло зменшенню торгово-дефіциту між США та Китаєм.

Пекін також пообіцяв зняти деякі нетарифні бар'єри, що обмежують доступ США до продовольчої і сільськогосподарської продукції на китайський ринок, та полегшити доступ американських компаній до китайського

фінансового ринку. У документі вони в найбільш загальній формі розглядали питання захисту інтелектуальної власності, передачі технологій, макроекономічної політики та валютного курсу.

Підписана угода містила переважно китайські зобов'язання і була свідченням односторонніх поступок. Питання вже введених обома сторонами зустрічних мит в угоді не порушувались і можуть бути вирішені поза документом. В обмін на підписання документа Пекіном Вашингтон відмовився вводити нові податки на імпорту китайську продукцію та пообіцяв знизити тарифи з 15 до 7,5% на китайські товари на суму 120 мільярдів доларів. На товари на суму 250 мільярдів уже існує податок у розмірі 25 мільярдів доларів. і 7,5% за товари на 120 мільярдів доларів. залишався в силі і закликав Вашингтон виступити важелем тиску у переговорах щодо торговельної угоди другої фази з Пекіном.

Насправді домовленість про першу фазу торгової угоди поновила тарифний режим, що діяв у середині 2019 року: податки все ще застосовувались до значної кількості товарів, але Китай зобов'язався вирішити ряд питань. Угода стала доказом тимчасової перемоги Трампа, який виграв низку торгово-економічних поступок у Пекіні, зберіг важелі тиску на Китай, та вигравав козири в передвиборних президентських перегонах.

Загалом, домовленість, досягнута в січні 2020 року, враховуючи виклики, з якими вона стикається, можна вважати тимчасовим звільненням від торгової війни. Наприклад, зусилля Трампа були спрямовані на те, щоб показати виборцям результати, яких він досяг за свій перший термін у Китаї, а Пекіну було важливо виграти час, перетворивши Китай на сильну державу. Угода, яка могла б частково зменшити торговий дисбаланс та полегшити доступ американських компаній до китайських ринків продовольства, сільського господарства та фінансових послуг, залишила невирішеними набагато більш серйозні вимоги США до Китаю: примус до передачі технологій, державне субсидування бізнесу останнього, обмеження на іноземні інвестиції в КНР,

порушення прав інтелектуальної власності, кібершпіонаж. Ці питання підлягали вирішенню в ході переговорів по другій фазі торгової угоди.

Перший акт розмежування – китайсько-американської торговельної війни, що почалася в 2018 році, призвів до значного зниження двосторонньої торгівлі. Подібний процес завершується у високотехнологічній галузі: США ведуть жорстоку кампанію проти китайських технічних гігантів, таких як Huawei та ByteDance (власник популярного відеододатку TikTok). Фінансовий розподіл також розпочався, коли США погрожували вигнати китайські компанії з американських фондових бірж, якщо вони не нададуть американським аудиторам доступ до своїх аудиторських записів у Китаї.

Поки ще невідомо, чи могла б економічна ізоляція включати Китай, стратегічна логіка видається принаймні переконливою. Коли Китай скористається своїми економічними зв'язками зі США, їх розрив неминуче сповільнить зростання.

Розрив культурних, освітніх та журналістських зв'язків між США та Китаєм неефективний для Америки. Замість того, щоб переслідувати довгострокові стратегічні цілі Америки шляхом поширення американських цінностей та дотримання високих моральних принципів, адміністрація грає на руку китайському уряду, який розглядає ці зв'язки як канали американської ідеологічної та культурної інтервенції.

Одним із головних викликів для подальшого економічного розвитку та становлення Китаю як світового лідера є щонайменше досягнення технологічної незалежності та, у кращому випадку, досягнення світового лідерства у ключових технологіях. Залишаючись нетто-імпортером технологій, країна має намір розширити свою роль у глобальних ланцюгах створення вартості, починаючи від складання готової продукції з імпортних компонентів і до створення передових технологій на батьківщині.

Курс Пекіна на підтримку прискореного науково-технічного розвитку та діяльність китайських технологічних компаній є дуже тривожними для США. За словами Вашингтона, Пекін використовує всі доступні засоби для

досягнення мети світового лідерства в галузі технологій, починаючи від широкої державної підтримки "національних чемпіонів" технологій і закінчуючи незаконними методами, такими як крадіжка інтелектуальної власності шляхом промислового та кібершпіонажу або примус до передачі технологій. [30, с. 31].

Різкий підйом китайської промисловості, схоже, серйозно підірвав США. І, можливо, мета США в поточній торговій війні є більшою, ніж просто усунення торгового дисбалансу з Китаєм: заважаючи Китаю перейняти сучасні високі технології та зупиняючи їх, якщо це можливо. Тарифні обмеження на китайський імпорт – це лише частина картини: США постійно вводять торгові обмеження для китайських високотехнологічних компаній.

Тому в лютому 2018 року керівники американських спецслужб видали рекомендацію громадянам утримуватися від використання смартфонів Huawei і ZTE, оскільки ці пристрої можуть використовуватися китайським урядом для шпигунства. У травні міністерство оборони США заборонило продаж обладнання Huawei та ZTE на військових базах. У серпні того ж року уряд США заборонив використовувати обладнання, виготовлене компаніями Huawei, ZTE, Hytera Communications Corporation, Hangzhou Hikvision Digital Technology та Dahua Technology [53]. Трамп закликав союзників зробити подібні кроки. У жовтні 2018 року Міністерство торгівлі США внесло в "список суб'єктів" китайського виробника мікрочіпів Fujian Jinhua, якого американська компанія Micron Technology звинуватила в крадіжці інтелектуальної власності

У травні 2019 року Трамп видав виконавчий наказ (№ 13873) про введення надзвичайного стану для запобігання загрозам, спричиненим придбанням та необмеженим використанням ІКТ або послуг, розроблених, створених, виготовлених або розповсюджених юридичними особами, що перебувають у власності або під контролем або під контролем іноземних супротивників [54]. Указ дозволив Міністерству торгівлі заборонити господарські операції з інформаційно-комунікаційними технологіями, які становлять "невиправдані ризики".

У травні 2019 року Міністерство торгівлі США додало китайську компанію Huawei та 68 пов'язаних компаній до свого "списку суб'єктів". Це означало, що американські компанії спочатку повинні були подати заявку на експортну ліцензію на продаж або передачу технології відповідним китайським компаніям (наприклад, це було безпосередньо пов'язано з продажем китайської компанії для напівпровідників та модернізації операційної системи Android) по-друге, встановлення пристроїв Huawei в мережах американських операторів фактично заборонено. Невдовзі Міністерство торгівлі США видало Huawei 90-денну тимчасову загальну ліцензію та систематично поновлювало її.

Адміністрація Трампа також закликала інші країни застерігаючи їх не використовувати обладнання та технології Huawei у мережах 5G. У лютому 2019 року державний секретар М. Помпео попередив союзників та партнерів, що американці не будуть передавати інформацію країнам, які використовують технологію Huawei у своїх інформаційних системах [55].

Huawei, одна з найбільш технологічно розвинених компаній у Вашингтоні, яка застосувала санкції, щоб виправдати свої дії як загрозу національній безпеці, є найвідомішим епізодом цього протистояння. Наприклад, наприкінці червня Сполучені Штати мали чотири високотехнологічні компанії та один науково-дослідний інститут у Китаї – Хігон, Сугон, Інтегральна схема Ченду Хайгуан, Мікроелектронні технології Ченду Хайгуан, Інститут обчислювальних технологій Усі Цзяннан. Зараз останні не можуть купувати продукцію у американських постачальників.

Wuxi Jiangnan Institute є виробником мікропроцесорів Sunway, який створив китайський суперкомп'ютер Sunway TaihuLight (третій у поточному списку 500 найкращих комп'ютерів у світі). В майбутньому, як вважають, суперкомп'ютери зможуть вирішити низку проблем, пов'язаних з розвитком технологічно складних галузей сучасної економіки: штучного інтелекту, ліків, високоточної електроніки тощо. З цією метою розвивається технологія виробництва суперкомп'ютерів зі швидкістю секунди (квінтильйон): Intel, а також Китай, який випередив США за кількістю суперкомп'ютерів загалом.

Протистояння з Китаєм буде однією з головних тем економічних та політичних дискусій у Сполучених Штатах, і його сфера набагато ширша, ніж просте торгове протистояння.

Інші китайські високотехнологічні компанії є кандидатами у пресі для приєднання до санкційного списку (головним чином Hikvision, Zhejiang Dahua Technology та ZTE). Крім того, США розглядають можливість обмеження експорту до Китаю високотехнологічних продуктів та компонентів (таких як штучний інтелект, робототехніка, 3D-друк). Також може бути включена заборона найму іноземних громадян до технологічних компаній (для запобігання потоку знань).

Всі ці заходи розглядаються Китаєм як спрямовані на стримування його технологічного розвитку та економічного зростання, і не трактується як реакція на його промислову політику чи крадіжку інтелектуальної власності, а як наслідок спаду американської могутності та "паніки" через технологічний стрибок Китаю в цих областях як 5G та штучний інтелект [56]. У червні 2019 року до "списку суб'єктів" було додано ще п'ять технологічних компаній: Sugon - компанія, що займається дослідженнями, розробкою та виробництвом суперкомп'ютерів, що належить Китайській академії наук, і три її філії (Higon, Chengdu Haiguang Integrated Circuit та Chengdu Haiguang Microelectronics Technology) та Jiangnan Institute of Computer Science.

Такі кроки Вашингтона не могли не викликати рішучої реакції Пекіна, вони знайшли свій відбиток як в офіційній риторичі китайського уряду, так і у прийнятті контрзаходів. Технологічний прогрес був пріоритетом для Китаю. Американські бар'єри лише подвоїли наші зусилля щодо усунення надмірної технологічної залежності. Міністерство фінансів Китаю пропонує податкові пільги китайським виробникам напівпровідників та розробникам до п'яти років після того, як Huawei додала їх до свого "списку підприємств".

Зіткнувшись із загрозами, що обмежують доступ до технологічного ринку США, Пекін також вживає заходів для диверсифікації своїх ланцюгів поставок технологічними продуктами та послугами. Таким чином, Huawei збільшила

закупівлю інтегральних схем, конденсаторів та інших компонентів у японських постачальників [56]. У відповідь на обмеження китайських інвестицій у високотехнологічний сектор США китайські інвестори зосередилися на високотехнологічних ринках інших країн (Західна Європа, Ізраїль тощо).

У червні 2019 року Міністерство торгівлі Китаю оголосило, як дзеркальний захід на використання Вашингтоном контролю експорту для тиску на китайські компанії, створення "списку ненадійних суб'єктів". Цей перелік включає іноземні компанії, організації або приватних осіб, які блокують, призупиняють чи іншим чином дискримінують китайські компанії, і поведінка яких некомерційними цілями порушує правила ринку та дух договірних відносин, завдає шкоди компаніям або створює фактичну або потенційну загрозу національній безпеці Китаю [57, с.52]. На відміну від американського "списку суб'єктів", який обмежує експорт ключових технологій продукції, китайський список покликаний забезпечити стабільність ланцюжків поставок для основних галузей економіки країни [57, с. 53].

Претензії адміністрації Трампа до Китаю щодо його економічної та торгової політики не є чимось новим. Протягом багатьох років Вашингтон безрезультатно намагався звернути увагу Пекіна на нагальну необхідність вирішення багатьох проблем двосторонніх економічних та торгових відносин, що виникають внаслідок особливого характеру китайської політики. До приходу Трампа до влади в торгово-економічному конфлікті США та Китаю Вашингтон значною мірою спирався на переконання та залучення Пекіна до різних режимів діалогу, механізму врегулювання суперечок СОТ та погроз протекціоністських заходів.

У цьому контексті дії адміністрації Трампа різко контрастують. Всупереч традиційній практиці закликати СОТ захищати економічні інтереси своєї країни, Трамп вирішив покластися на односторонні заходи, передбачені законодавством США (посилаючись на розділ 232 Закону про розширення торгівлі США 1962 і ст. 301 Закону про торгівлю 1974 г., а також до механізму експортного контролю за допомогою "списку суб'єктів"). Від погрози

застосування жорстких протекціоністських заходів щодо Китаю, його компаній та експортерів, адміністрація Трампа перейшла до прямого застосування: були введені тарифні і нетарифні обмеження на імпорт китайських товарів, обмеження на інвестиції в США, компанії і організації КНР були внесені в "список суб'єктів", а сама вона зарахована до країн, що маніпулюють валютним курсом. У той же час уряд Трампа закликає Пекін внести фундаментальні структурні зміни в економічну та торгову політику, поки він готовий лише до косметичних заходів. Ці незначні корективи в економічній політиці та придбання додаткових американських товарів, які могли б полегшити проблему торгових дисбалансів, можуть мати лише тимчасовий ефект, але торгові війни не закінчаться.

Ще однією практичною метою американської торгової війни може бути демонтаж виробничих ланцюгів, які зробили багато американських компаній залежними від китайської промисловості. Високі мита на імпорт з Китаю до США є правильними. Тарифні бар'єри спонукають китайські компанії переїхати. Для низькотехнологічного виробництва надзвичайно важливо перенести його з Китаю в найбільш бідні країни Південно-Східної Азії, щоб технологічно розвивати – компанії можуть бути наближені до споживача в США чи інших розвинених країнах. Високими тарифами на імпорт з Китаю є рушієм цього процесу.

Зростає підтримка США країнам (особливо Тайваню, Японії та Південній Кореї), які пильно стежать за зростаючими геополітичними амбіціями Китаю. Америка дедалі більше втягується в територіальну суперечку в Південно-Китайському морі.

У цьому протистоянні позиції Китаю здаються ще слабшими. Незважаючи на великі досягнення, Китай все ще значно відстає від Заходу, особливо США, у низці інноваційних областей (штучний інтелект, високоточна електроніка, ядерна енергетика, квантові комп'ютери тощо).

Наприклад, сьогоднішній Китай більше залежить від імпорту напівпровідників, ніж імпорту нафти (минулого року імпорт напівпровідників

становив 210 млрд. Доларів, а нафти – 170 млрд. Доларів). Значну частину цього імпорту складають напівпровідники або патенти США, виготовлені безпосередньо в США. Ця технологічна слабкість у Китаї є, напевно, настільки ж серйозною, як і дві інші: її залежність від поставок вуглеводнів і, що найголовніше, залежність від долара США як глобальної резервної та торгової валюти. Щоб позбутися цієї залежності, потрібні роки чи більше десятиліть.

Шанси Китаю на торговельно-технологічну війну зі США залишаються обмеженими. Безперечно, він все ще є найслабшим місцем у поточному протистоянні. На відміну від США, які в останні роки швидко зменшили свою залежність від імпорту вуглеводнів завдяки сланцевій революції, Китай швидко зростає.

У Китаї майже немає светрів для контролю стратегічно важливих товарів у США. Не просто мережа тиску – обмеження на експорт рідкісноземельних металів. Насправді Китай має монополію на цьому ринку і контролює 85% світового виробництва. Рідкоземельні метали є стратегічно важливою сировиною для електроніки (акумулятори, магніти, смартфони, каталізатори та ін.) Та інших високотехнологічних галузей, включаючи військово-промисловий комплекс (GPS-обладнання, нічне бачення, точне спостереження тощо).

Обмеження експорту Китаю рідкоземельних металів до США може підірвати технологічні ланцюги у багатьох областях. США готуються до такої альтернативи, оскільки нещодавно вона була розроблена австралійською компанією Lynas (до 10 відсотків світового ринку), єдиним некитайським виробником, який будував концентратор у США.

Китай використав обмеження на експорт рідкісних земель як політичний інструмент у 2010 році, коли скоротив постачання Японії у відповідь на зіткнення китайського корабля з японським кораблем у спірних водах Південно-Китайського моря. Якщо торговий суперечка зі США загостриться, вона може скористатися цією раніше перевіреною можливістю. Американські компанії можуть знайти альтернативних постачальників, але це може зайняти багато часу і призвести до тимчасових збоїв у багатьох виробничих ланцюгах.

Все це збільшує шанси Китаю не чинити серйозного тиску на відносини з Китаєм через його проблеми в США та економічний спад перед президентськими виборами 2020 року. Погляди Китаю можуть бути правильними, можливо, заважаючи їм проводити більш-менш болючу політику щодо виборців. І затримка щороку збільшує шанси Китаю на перемогу.

Нарешті, заборонивши китайським студентам вивчати предмети STEM у США, Америка буде позбавлена найкращих талантів у цих галузях та допоможе Китаю зростати. Натомість обдаровані китайські студенти їдуть вчитися в інші розвинені країни, і багато з них повертаються додому пізніше, оскільки кар'єра STEM за межами США є менш значною.

У той час, як Китай виграє від цього витікання мізків, США втрачають десятки тисяч інженерів та вчених. З 2015 по 2017 рік 16% з 31 052 докторських ступенів (приблизно дорівнює одному докторському ступеню), присуджених у всіх областях STEM в США, були присуджені китайським студентам, 22% – технічним наукам і 25% – математиці. Крім того, близько 90% китайських студентів-науковців і техніків у США мають найбільше національностей протягом принаймні десятиліття після отримання докторської дисертації.

Відносини між США та Китаєм на межі краху. Економічна сегрегація вже стала реальністю, і культурну сегрегацію можна незабаром спостерігати за американською ініціативою, яка нещодавно здавалася немислимою. І сама Америка спочатку постраждає від цієї трагічної ситуації.

Є підстави вважати, що зміна врядування та прихід нового президента до Білого дому не зможуть змінити відцентрові тенденції, що розвиваються у відносинах США та Китаю. Все частіше торгова війна між країнами, яка спочатку була економічною та мотивованою, спричинила розвиток структурних та системних суперечностей між США та Китаєм, найбільш розвиненою країною світу та провідною країною, що розвивається. З 2018 року в американо-китайських торгово-економічних відносинах став спостерігатися процес декаплінг (decoupling) – руйнування глибокої економічної взаємозалежності, що склалася за останні чотири десятиліття. Втрачаючи

колись стабілізувати двосторонні відносини основу - економічну взаємозалежність, – США і КНР все сильніше втягуються в комплексне протистояння, потрапляючи в так звану пастку Фукіїда [58, с. 23].

Один з провідних китайських американців, професор Пекінського університету Ван Цзісі, описує політику Трампа щодо Китаю як свідчення "якісного" або фундаментального зрушення в американській політиці щодо Китаю в результаті більшої чи меншої співпраці. збалансований, високий тиск, до незбалансованого підходу. За словами Ван Цзісі, заяви та дії Вашингтона щодо Пекіна ніколи не були настільки агресивними та явно негативними з моменту встановлення дипломатичних відносин наприкінці 1970-х років [59, с. 197].

Важливо, якщо сторони могли раніше співпрацювати із глобальними та регіональними програмами в умовах багатьох двосторонніх конфліктів (правозахисна проблематика, тайваньське питання, свободи судноплавства в Південно-Китайському морі, торгово-економічні проблеми тощо), то з розвитком торгової війни можливості для співпраці значно зменшилися. Неможливість встановити робочі контакти та об'єднати зусилля у боротьбі з глобальними загрозами було чітко продемонстровано під час спалаху пандемії коронавірусу навесні 2020 року, коли США та Китай розпочали інформаційну війну та відклали відповідальність за одну пандемію замість співпраці з подолання епідемії.

4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Аналіз потенційних небезпек

Оскільки тема магістерської роботи – «Особливості торговельних відносин США і Китаю в умовах глобальної нестабільності», передбачає виконання посадових обов'язків та проведення досліджень та розрахунків в галузі міжнародних економічних відносин у приміщенні обладнаному персональними комп'ютерами (далі ПК) з візуальними дисплейними терміналами (далі ВДТ), тому нижче розглянемо заходи по забезпеченню безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці, пожежної і цивільної безпеки для приміщення обладнаного ПК з ВДТ.

Ідентифікацію небезпек здійснюють згідно принципу, що «усе впливає на усе», тобто все може бути як джерелом небезпеки, так і зазнати небезпеки.

На основі аналізу роботи існуючого обладнання і технологічних процесів у приміщенні обладнаному ПК з ВДТ, згідно ГОСТ 12.0.003-74* «ССБТ. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация» [60], виявлені наступні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, здатні привести до травм або ушкодження здоров'я працівників в галузі міжнародних економічних відносин:

а) оскільки приміщення обладнане електротехнічними приладами та пристроями, тому, у разі порушення ізоляції, умов експлуатації або необережного поводження осіб, що працюють з комп'ютерами існує можливість ураження електричним струмом, тобто отримання електротравм та опіків різного ступеню важкості;

б) підвищене нервово-психічне навантаження, внаслідок специфіки роботи, а саме постійний контакт з клієнтами, колегами по роботі, керівництвом, контрагентами при вирішенні робочих питань (деякі з них можуть бути конфліктними, суперечливими), що може викликати емоційний дискомфорт, внутрішнє роздратування та емоційну нестабільність під час

короткотривалих певних негативних ситуацій, та може призвести до захворювань нервової системи, зниження насаги на працю та стресових станів та помилкових дій;

в) синдром професійного вигорання, через рутинну роботу і монотонність, через відсутність новизни, роботу в неробочий час, внутрішні суперечності в колективі, що в свою чергу може призвести до хронічної втоми, зниження працездатності, фізичного нездужання (головні болі, застуда, хронічні захворювання), втрати ентузіазму в роботі, збільшення кількості помилок в роботі та зменшення якості виконуваної роботи, підвищеної дратівливості;

г) оскільки робота користувача ПК вимагає тривалого статичного напруження м'язів спини, шиї, рук і ніг тому не раціональна або неправильна конструкція, організація та обладнання комп'ютеризованого робочого місця не забезпечує правильного та комфортного положення при роботі за комп'ютером, що може привести до швидкої втоми, а як наслідок до помилок, зниженню працездатності та кістково-м'язовим порушенням;

д) порушення вимог до режиму праці та відпочинку користувачів ПК, а саме неякісне або нераціональне розроблення внутрішньо-змінного режиму праці та відпочинку, що може призвести до зниження працездатності, зниження насаги до праці, помилок в роботі, перевтоми;

е) недостатнє або надмірне освітлення робочих місць, в зв'язку з несправністю, або хибним вибором освітлювальних приладів, в зв'язку з неправильним розташуванням робочих місць по відношенню до джерел природного та штучного освітлення, що призводить до помилкових дій, погіршення зору або ефекту засліплення;

ж) підвищена або знижена температура, вологість і рухливість повітря в приміщенні, у випадку не якісної або нераціональної системи вентиляції та кондиціонування повітря, приводить до підвищеної стомлюваності, а як наслідок до помилок, зниженню працездатності, а також може бути причиною простудних захворювань;

з) відсутність або неправильний вибір типу та необхідної кількості первинних засобів гасіння пожеж (вогнегасників) у результаті помилок у розрахунках, може стати причиною поширення пожежі, а як наслідок причиною термічних опіків різного ступеню важкості;

и) неправильні або нерациональні дії персоналу в умовах надзвичайних ситуацій, які призводять до паніки, отримання пошкоджень різного ступеню важкості та загибелі людей.

4.2 Заходи по забезпеченню безпеки

Приміщення, у якому здійснюються посадові обов'язки, дослідження та розрахунки пов'язані з виконанням роботи в галузі міжнародних економічних відносин, є спеціалізованим приміщенням яке обладнане ПК з ВДТ.

Приміщення спроектоване та обладнане відповідно до вимог ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні стандартні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» [65], «Правил улаштування електроустановок» (далі – «ПУЕ») [66], НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні» [63] та буде використовуватися згідно вимог НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів» (далі – «ПБЕЕС») [67] та НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями» [64].

Для запобігання ураження електричним струмом, відповідно до вимог п. 6.7.4. НПАОП 40.1-1.21-98 «ПБЕЕС» [62] усі доступні для доторкання металеві деталі електрообладнання у приміщенні з ПК, яке може опинитись під напругою, у випадку пошкодження ізоляції, з'єднані з заземлюючим пристроєм.

Згідно «ПУЕ» [61] електрообладнання приміщення обладнаного ПК з ВДТ характеризується як електроустановки до 1 кВ, тому для забезпечення безпеки персоналу відповідно до вимог п. 1.7 «ПУЕ» [61] все

електрообладнання заземлене. Величина опору контуру захисного заземлення, у будь-яку пору року, не перевищує – 4 Ом.

У зв'язку із стресовими ситуаціями та нервово-емоційними навантаженнями у працівників може виникнути ймовірність захворювань загально-невротичного характеру.

З метою зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатора, поліпшення мозкового кровообігу, подолання несприятливих наслідків гіподинамії, запобігання втоми, згідно ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» [65] для робітників із застосування ЕОМ, передбачені регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 15 хвилин через кожні дві години, а також обладнані побутові приміщення для відпочинку під час роботи, кімната психологічного розвантаження. В кімнаті психологічного розвантаження передбачені пристрої для приготування й роздачі тонізуючих напоїв, а також місця для занять фізичною культурою

Для оптимізації відносин у колективі проводяться тренінги з залучанням психологів на теми: «Адаптація у новому колективі», «Поведінка в суспільстві».

Професійне вигорання – це виснаження емоційних, розумових і енергетичних ресурсів людини, яке розвивається на тлі сильного хронічного стресу в роботі. Виявляється повною втратою інтересу до професійної діяльності і відчуттям безглуздості подальшого розвитку, відсутністю сил і бажання займатися діяльністю, яка нещодавно була по-справжньому цікавою.

Найбільша небезпека в тому, що розвивається цей синдром поступово, не квапливо, день за днем. Чим довше людина накопичує внутрішнє напруження, тим яскравіше проявляється вигорання. Робота в галузі міжнародних економічних відносин у приміщенні обладнаному ПК з ВДТ не є виключенням.

Тому передбачено заходи щодо усунення причин прояву професійного вигорання: розроблено розпорядок робочого дня (чергування видів робіт

протягом робочого дня), передбачено відвідування кімнати психологічного розвантаження під час перерви для відпочинку згідно ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» [65], передбачені планові курси підвищення кваліфікації.

Обладнання та організація робочих місць користувачів ПК, забезпечують відповідність конструкцій всіх елементів робочого місця та їх взаємного розташування ергономічним вимогам з урахуванням характеру і особливостей трудової діяльності відповідно до ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» [65].

При розташуванні елементів робочого місця користувача ПК були враховані: робоча поза користувача; простір для розміщення користувача; можливість огляду елементів робочого місця; можливість ведення записів, розміщення документації і матеріалів, які використовуються користувачем.

Конструкція робочого місця користувача ПК забезпечує підтримання оптимальної робочої пози. Робочі місця з ПК розташовані відносно вікон, щоб природне світло падало збоку переважно зліва. Висота робочої поверхні столу з ПК регулюється в межах 680-800 мм, а ширина і глибина – забезпечує можливість виконання операцій у зоні досяжності моторного поля (рекомендовані розміри: ширина – 600-1400 мм, глибина – 800-1000 мм). Робочий стіл має простір для ніг висотою 600 мм, шириною – 500 мм, глибиною (на рівні колін) – 450 мм, на рівні простягнутої ноги – 650 мм. Поверхня сидіння і спинки стільця напівм'яка з нековзним повітронепроникним покриттям, що легко чиститься і не електризується.

Робочий процес у приміщенні обладнаному ПК з ВДТ в галузі міжнародних економічних відносин передбачає виконання великого обсягу роботи, яка займає велику кількість робочого часу. Порушення вимог до режиму праці та відпочинку користувачів ПК може призвести до зниження працездатності, зниження насаги до праці, помилок в роботі, перевтоми.

Тому відповідно до статті 50 Кодексу законів про працю України (далі КЗпП) передбачено робочий тиждень тривалістю 40 годин. Згідно з статтею 52 КЗпП передбачено п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями та тривалістю робочого дня – 8 годин і обідньою перервою – 1 година, що відповідає статті 66 КЗпП (працівникам надається перерва для відпочинку і харчування тривалістю не більше двох годин). Але специфіка роботи все-таки передбачає при виконанні окремих видів робіт роботу в надурочний час, святкові та вихідні дні, то передбачене фінансове заохочення працівників, а саме подвійна оплата такої роботи, та преміювання за підсумками виконаної роботи.

4.3 Заходи з виробничої санітарії і гігієни праці

Основними причинами недостатньої або надмірної освітленості робочих місць є несправність або хибний вибір освітлювальних приладів, неправильне розташування робочих місць по відношенню до джерел освітлення.

Незадовільна освітленість на робочому місці або на робочій зоні може бути причиною зниження продуктивності та якості праці, отримання травм. Недостатнє або надмірне освітлення викликає зоровий дискомфорт, що виражається у відчутті незручності або напруженості. Тривале перебування в умовах зорового дискомфорту призводить до розсіювання уваги, зменшення зосередженості, зоровій і загальній втомі.

У приміщенні обладнаному ПК з ВДТ, згідно ДБН В.2.5-28-2018 «Природне і штучне освітлення» [66] передбачене природне та штучне освітлення.

Природне освітлення здійснено через світлові прорізи, які орієнтовані на південь і забезпечують коефіцієнт природної освітленості (КПО) не нижче 1,5 %. Для захисту від прямих сонячних променів, які створюють прямі та відбиті відблиски на поверхні екранів і клавіатури, передбачено сонцезахисні пристрої, на вікнах встановлені жалюзі.

Штучне освітлення приміщення, розмірами: довжина – 8 м, ширина – 4 м, висота – 3,5 м і використанням світильника типу ЛПО (растровий), здійснено системою загального рівномірного освітлення відповідно до розрахунку:

а) Розрахунок кількості рядів світильників у приміщенні N_p :

$$N_p = \frac{B}{(H - h_p) \cdot [L/h]}, \text{ шт}; \quad (4.1)$$

де: B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м (для кабінету $h_p = 0,8$ м);

$[L/h]$ – числове значення коефіцієнта світильника ($L/h = 1,4$).

$$N_p = \frac{4}{(3,5 - 0,8) \cdot 1,4} = 2, \text{ шт.}$$

б) Визначення максимально припустимої відстані між рядами світильників L_{\max} :

$$L_{\max} = \frac{B}{N_p}, \text{ м}; \quad (4.2)$$

$$L_{\max} = \frac{4}{2} = 2, \text{ м.}$$

в) Визначення значення індексу приміщення i , що характеризує співвідношення розмірів освітлювального приміщення і висоти розміщення світильників:

$$i = \frac{A \cdot B}{(H - h_p) \cdot (A + B)}; \quad (4.3)$$

де: A – довжина приміщення, m .

$$i = \frac{8 \cdot 4}{(3,5 - 0,8) \cdot (8 + 4)} = 0,99.$$

г) Визначення значення коефіцієнта використання світлового потоку η , створюваного світильниками типу ЛПО (растрові).

Виходячи з залежності від виду джерела світла, типу світильника, коефіцієнтів відбиття поверхонь приміщення та індексу приміщення $\eta = 43\%$.

д) Визначення сумарного світлового потоку освітлювальної установки у даному приміщенні Φ_{Σ} :

$$\Phi_{\Sigma} = \frac{E_H \cdot A \cdot B \cdot k_3 \cdot z}{\eta}, \text{ лм}; \quad (4.4)$$

де: E_H – рівень нормованого загального освітлення, $лк$ ($E_H = 300лк$);

k_3 – коефіцієнт запасу ($k_3 = 1,4$);

z – коефіцієнт нерівномірності (мінімальної) освітленості (відношення середньої освітленості до мінімальної освітленості), як правило дорівнює (для люмінесцентних ламп $z = 1,1$);

η – коефіцієнт використання світлового потоку.

$$\Phi_{\Sigma} = \frac{300 \cdot 8 \cdot 4 \cdot 1,4 \cdot 1,1}{0,43} = 343814, \text{ лм}.$$

е) Визначення умовної загальної кількості світильників у приміщенні N_{ce}^* :

$$N_{ce}^* = \frac{A \cdot B}{L_{\max}^2}, \text{ шт}; \quad (4.5)$$

$$N_{св}^* = \frac{8 \cdot 4}{2^2} = 8, \text{ шт.}$$

ж) Розрахунок світлового потоку умовного джерела світла Φ_l^* :

$$\Phi_l^* = \frac{\Phi_{\Sigma}}{N_l^*}, \text{ лм}; \quad (4.6)$$

де: N_l^* – загальна кількість ламп у світильнику, яка розраховується за формулою:

$$N_l^* = N_{св}^* \cdot n, \text{ шт}; \quad (4.7)$$

де: n – кількість ламп у світильнику, шт.

$$N_l^* = 8 \cdot 4 = 32, \text{ шт};$$

$$\Phi_l^* = \frac{343814}{32} = 1074,42, \text{ лм.}$$

з) Вибір типу стандартної лампи з найближчим значенням фактичного світлового потоку лампи Φ_l , і визначення коефіцієнту m (співвідношення між розрахунковим світловим потоком лампи Φ_l^* та фактичним світловим потоком вибраної стандартної лампи Φ_l):

$$m = \frac{\Phi_l^*}{\Phi_l}; \quad (4.8)$$

$$m = \frac{1074,42}{1150} = 0,93.$$

и) Визначення оптимальної (фактичної) кількості світильників у приміщенні $N_{св}$:

$$N_{св} = N_{св}^* \cdot m, \text{ шт}; \quad (4.9)$$

$$N_{св} = 8 \cdot 0,93 = 8, \text{ шт.}$$

к) Визначення фактичної кількості ламп у приміщенні $N_{л}$:

$$N_{л} = N_{св} \cdot n, \text{ шт}; \quad (4.10)$$

$$N_{л} = 8 \cdot 4 = 32, \text{ шт.}$$

л) Визначення загальної розрахункової освітленості E_p у приміщенні, що створюється при застосуванні стандартних ламп:

$$E_p = \frac{\Phi_{л} \cdot N_{л} \cdot \eta}{A \cdot B \cdot k_3 \cdot z}, \text{ лк}; \quad (4.11)$$

$$E_p = \frac{1150 \cdot 32 \cdot 0,43}{8 \cdot 4 \cdot 1,4 \cdot 1,1} = 321,1, \text{ лк.}$$

Виходячи з розрахунку значення освітленості на поверхні робочого столу в зоні розміщення документів становить 321,1 лк, що відповідає нормованому показнику штучного освітлення для адміністративної будівлі (кабінети і робочі кімнати) згідно з ДБН В.2.5-28-2018 «Природне і штучне освітлення» [66]. Як джерела штучного освітлення приміщення застосовано люмінесцентні лампи типу Т8.

Метеорологічні умови для приміщення з комп'ютеризованими робочими місцями – температура повітря, відносна вологість повітря й швидкість його переміщення цілком відповідають вимогам ДСН 3.3.6.042-99 «Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень» [67] і ГОСТ 12.1.005-88

«ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны» [68]. Роботи у приміщенні з ПК, належать до категорії Іб – легка робота, тому передбачені наступні оптимальні значення параметрів мікроклімату:

а) у холодний період року: температура 21-23°C; відносна вологість: 40-60%; швидкість переміщення повітря: 0,1 м/с;

б) у теплий період року: температура 22-24°C; відносна вологість: 40-60%; швидкість переміщення повітря: 0,2 м/с.

Ці параметри забезпечуються системами опалення, кондиціонування і вентиляції відповідно до вимог ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування» [69].

Згідно вимог ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні стандартні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» [65], у приміщенні з ВДТ забезпечений 3-кратний обмін повітря за годину. Для забезпечення 3-кратного повітрообміну у приміщенні передбачена система припливно-витяжної механічної вентиляції відповідно до вимог ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування» [52].

4.4 Заходи безпеки у надзвичайних ситуаціях

4.4.1 Заходи з пожежної безпеки

Заходи з пожежної безпеки для приміщення обладнаного ПК з ВДТ, розроблені відповідно до вимог НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні» [70].

Виходячи з аналізу речовин та матеріалів, які використовуються при роботі у приміщенні обладнаному ПК з ВДТ:

а) згідно ДСТУ EN 2:2014 «Класифікація пожеж (EN 2:1992, EN 2:1992/A1:2004, IDT)» [71] у приміщенні обладнаному ПК з ВДТ можлива

пожежа класів – А (пожежа, що супроводжується горінням твердих матеріалів) та Е (горіння електроустановок, що перебувають під напругою до 1000 В);

б) відповідно до вимог ДСТУ Б В.1.1-36:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою» [72], воно належить до категорії «Д» з пожежної небезпеки – простір у приміщенні, у якому перебувають тверді горючі речовини та матеріали.

Оскільки приміщення яке обладнане ПК з ВДТ належить до виробництва категорії «Д» з пожежної небезпеки, тому відповідно до ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги» [73] воно має II ступінь вогнестійкості.

Згідно вимог ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту» [74], для попередження про виникнення пожежі в приміщенні обладнаному ПК з ВДТ передбачено прилад пожежної сигналізації TIRAS PRIME 16, до якого під'єднані димові датчики СПД-3.4 та світлозвуковий пожежний оповіщувач ТС-12-С.

Оскільки приміщення що обладнане ПК з ВДТ має площу 32 м², тому відповідно до вимог п. 5 розділу VI «Вибір типу та необхідної кількості вогнегасників», «Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників» [75], для гасіння електроустановок, що знаходяться під напругою, передбачено вуглекислотні вогнегасники типу ВВК-3,5 у кількості 2 штуки (з розрахунку один вогнегасник с величиною заряду вогнегасної речовини 3 кг. і більше, на 20 м² площі приміщення).

4.4.2 Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення

Згідно вимог глави дев'ятої «Кодексу цивільного захисту України» [76] медичний захист і забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення включає:

а) надання медичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій (далі – НС), рятувальникам та іншим особам, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, проведення їх медико-психологічної реабілітації. Медична допомога населенню забезпечується службою медицини катастроф, керівництво якою здійснює центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;

б) планування і використання сил та засобів закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності;

в) своєчасне застосування профілактичних медичних препаратів та своєчасне проведення санітарно-протиепідемічних заходів;

г) контроль за якістю та безпекою харчових продуктів і продовольчої сировини, питної води та джерелами водопостачання;

д) завчасне створення і підготовку спеціальних медичних формувань;

е) утворення в умовах надзвичайних ситуацій необхідної кількості додаткових тимчасових мобільних медичних підрозділів або залучення додаткових закладів охорони здоров'я;

ж) накопичення медичного та спеціального майна і техніки;

з) підготовку та перепідготовку медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги;

и) навчання населення способам надання домедичної допомоги та правилам дотримання особистої гігієни;

к) здійснення заходів з метою недопущення негативного впливу на здоров'я населення шкідливих факторів навколишнього природного середовища та наслідків надзвичайних ситуацій, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань;

л) проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічної та епідемічної ситуації;

м) санітарну охорону територій та суб'єктів господарювання в зоні надзвичайної ситуації;

н) здійснення інших заходів, пов'язаних з медичним захистом населення, залежно від ситуації, що склалася.

Здійснення заходів медичного захисту населення покладається на суб'єктів забезпечення цивільного захисту (далі – ЦЗ) [76].

Для проведення медико-психологічної реабілітації осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, при санаторно-курортних закладах незалежно від форми власності утворюються центри медико-психологічної реабілітації. Перелік санаторно-курортних закладів, в яких утворюються центри медико-психологічної реабілітації, затверджується спільним актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, та Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) [76].

Біологічний захист населення, тварин і рослин включає [76]:

а) своєчасне виявлення чинників та осередку біологічного зараження, його локалізацію і ліквідацію;

б) прогнозування масштабів і наслідків біологічного зараження, розроблення та запровадження своєчасних протиепідемічних, профілактичних, протиепізоотичних, протиєпіфітотичних і лікувальних заходів;

в) проведення екстреної неспецифічної та специфічної профілактики біологічного зараження населення;

г) своєчасне застосування засобів індивідуального та колективного захисту;

д) запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів, обсервації та карантину;

е) здійснення дезінфекційних заходів в осередку зараження, знезараження суб'єктів господарювання, тварин та санітарної обробки населення;

ж) надання екстреної медичної допомоги ураженим біологічними патогенними агентами;

з) інші заходи біологічного захисту залежно від ситуації, що склалася.

Біологічний захист населення, тварин і рослин додатково включає встановлення протиепідемічного, протиепізоотичного та протиепіфітотичного режимів та їх дотримання суб'єктами господарювання, закладами охорони здоров'я та населенням [76].

Здійснення заходів біологічного захисту покладається на суб'єктів забезпечення цивільного захисту [76].

Заходи психологічного захисту населення спрямовуються на зменшення та нейтралізацію негативних психічних станів і реакцій серед населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і включають [76]:

- а) планування діяльності, пов'язаної з психологічним захистом;
- б) своєчасне застосування ліцензованих та дозволених до застосування в Україні інформаційних, психопрофілактичних і психокорекційних методів впливу на особистість;
- в) виявлення за допомогою психологічних методів чинників, які сприяють виникненню соціально-психологічної напруженості;
- г) використання сучасних психологічних технологій для нейтралізації негативного впливу чинників надзвичайних ситуацій на населення;
- д) здійснення інших заходів психологічного захисту залежно від ситуації, що склалася.

Організація та здійснення заходів психологічного захисту населення покладаються на центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту [76].

Таким чином передбачений в розділі «Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях» комплекс заходів, для приміщення обладнаного персональними комп'ютерами з візуальними дисплейними терміналами, по забезпеченню безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці, пожежної безпеки і цивільного захисту, забезпечує безпечні та комфортні умови праці персоналу та безпеку персоналу в умовах пожеж та інших надзвичайних ситуацій.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання роботи було досліджено особливості торговельних відносин між США і Китаєм в умовах глобальної нестабільності були вирішені наступні завдання.

а) Розглянуто еволюцію підходів до дослідження торгівельних відносин між країнами і виявлено, що впродовж розвитку торговельно-економічних відносин були розроблені такі підходи як емпіричний підхід ґрунтується на вже отриманому досвіді або на раніше реалізованій діяльності; аспектний підхід зосереджує увагу лише на вивченні одного найважливішого параметру; прагматичний підхід враховує цілі та завдання які необхідно досягти у продовж дослідження; концептуальний підхід з'єднує в собі прагматичний на аспектний підходи. Тобто дослідження починається з розробки його концепції. Вона включає в себе порядок його проходження, ключові аспекти його орієнтації, наступності та функціональних особливостей; системний підхід спирається на принцип системності і реалізується при розгляді кожного досліджуваного об'єкта, незалежно від його структури як системи, компоненти якої знаходяться в постійній взаємодії і обумовлюють розвиток один одного. При цьому, кожен досліджуваний об'єкт або процес є специфічним, наділеним індивідуальними рисами і показниками розвитку; науковий підхід ґрунтується на наукових вченнях і концепціях, застосовує науковий категоріальний апарат і характеризується науковою цілеспрямованістю;

б) Встановлено основні економічні фактори, що впливають на обсяги зовнішньої торгівлі, включають субсидії, демпінгові та антидемпінгові інспекції, технічні бар'єри та стандарти якості продукції, квоти, тарифи, кількісні обмеження, а також ліцензування імпорту та експорту та політику державних закупівель. Наступним з найважливіших факторів, що впливають на зовнішню торгівлю, є валютний курс. Зміни номінального курсу мають значний вплив на платіжний баланс. Вирішальним фактором обмінного курсу є інфляція. Висока інфляція означає зниження купівельної спроможності цієї

валюти та подальшу девальвацію валюти, що може застосовуватись при формуванні національної торговельної політики та оцінки її ефективності;

в) Показано що, наслідки протистояння між США та Китаєм у торговельній сфері мають суттєвий вплив як на окремі країни, так і на світову торговельну систему в цілому, про що свідчить участь великої кількості заінтересованих країн у розгляді спорів між цими країнами в СОТ, а стан розгляду справ у СОТ, ініційованих США та Китаєм, вказує на намагання досягти певних компромісів сторонами і їх розгляд залежатиме, зокрема від прогресу у реалізації положень Економічної та торговельної угоди між урядом Сполучених Штатів Америки та урядом Китайської Народної Республіки;

г) Виявлено, що показники закупівлі Китаєм американської продукції згідно з першою фазою угоди не були досягнуті. На стані торгівлі між США та Китаєм позначилися як форсмажорні обставини (пандемія COVID-19, авіакатастрофи, спалахи пташиного грипу у США), так і експортний контроль, рішення Світової організації торгівлі, тривалий вплив запроваджених обома сторонами тарифів тощо, а внаслідок запроваджених Китаєм тарифних заходів серйозних збитків зазнали американські фермери, що змусило уряд США виділити значні асигнування, спрямовані на їх підтримку;

д) Досліджено, що від високих тарифів на імпорт китайської продукції страждають також американські споживачі та зазнають втрат деякі американські компанії – імпортери китайської продукції, у зв'язку з чим останні почали подавати судові позови до суду США з міжнародної торгівлі. Прогнозується, що Китай продовжуватиме зменшувати залежність від США у торговельно-економічній сфері, в тому числі за рахунок розширення співробітництва з іншими країнами в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях».

е) Встановлено, що в умовах глобальної нестабільності економічні відносини між США та Китаєм перейшли в нову фазу, яка суттєво відрізняється від попередніх. На даному етапі торговельне перемир'я між США і Китаєм є досить нестабільним ураховуючи, що більшість проблемних питань

залишилися невирішеними. Напруженість у відносинах стала однією з основних причин уповільнення темпів зростання світового валового внутрішнього продукту в 2018 році. На початку 2018 року світова економіка зросла на 3,9% (і навіть у 2019 році), а глобальне зростання досягло 3,6% у 2018 році, досягне 3,8% у першій половині року та знизилось у другій половині. З іншого боку, багато великих європейських компаній збільшили продажі до Китаю завдяки конкурентоспроможним цінам на подібні до США товари, а практичною метою американської ескалації напруження може стати демонтаж виробничих ланцюгів, які зробили багато американських компаній залежними від китайської промисловості. У січні-лютому 2019 року як експорт до США, так і імпорт із США зменшився порівняно з 2018 роком: товарообіг між США та Китаєм у січні-лютому 2019 року зменшився на 20% порівняно з попереднім роком. Але в березні експорт США зріс приблизно на 4 відсотки в порівнянні з попереднім роком і склав 31,8 млрд доларів. лише за 3 місяці експорт впав на 8,9 млрд дол. (9%) до 91 млрд. дол., а імпорт – до 13,3 млрд. дол. (32%) – 28,4 млрд. доларів США.;

ж) Досліджено, що економічні відносини між США і Китаєм вступили в новий етап, істотно відрізняється від попереднього майже двадцятирічного періоду активної взаємодії і зростаючої взаємозалежності. У міру зміцнення Китаю фактор посилення конкуренції стає в цих відносинах переважаючим. У ньому визначальною стає роль науково-технічного компонента. Найбільш важливим в даній ситуації стає та обставина, що обумовлюється науково-технічним прогресом глобалізація світової економіки, в тому числі і досить тісне переплетення економік США і Китаю, вступає в протиріччя з національними інтересами обох країн, які прагнуть зміцнити свої позиції і роль в світовому господарстві.

з) Показано, що в умовах глобальної нестабільності можливості для співпраці значно зменшилися. Америко-китайська напруженість у відносинах впливає як на економіку в цілому, так і на окремі сектори країн. Торгові протистояння призводять до уповільнення зростання світової економіки.

Наслідки американокитайської ескалації напруження відбиваються на різних сферах ЗЕД Сполучних Штатів та Китаю, таких як: ринок акцій, біржових показників, авіагалузь, машинобудування, аерокосмічна та оборонна сфери, сільське господарство та ін. Американо-китайська криза має численні економічні ефекти. Основним наслідком американо-китайської ескалації є збільшення кількості обмежувальних заходів у світі, що зумовлює закритість економік країн. Перш за все протекціоністські заходи піднімають витрати на торгівлю для учасників торговельного конфлікту, що призводить до зниження обсягів експорту та імпорту у світі. Неможливість встановити робочі контакти та об'єднати зусилля у боротьбі з глобальними загрозами було чітко продемонстровано під час спалаху пандемії коронавірусу навесні 2020 року, коли США та Китай розпочали інформаційну війну та відклали відповідальність за одну пандемію замість співпраці з подолання епідемії.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Кириченко О. А. Реформи і зовнішня торгівля. *Політика і час*. 1997. № 3. С. 34
2. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка. Київ, 1996. с. 237
3. Маринич М. А. Введение во внешнюю торговлю. Минск, 2000. с. 289
4. Дениэлс Джон Д., Радеба Ли Х. Международный бизнес: внешняя среда и деловые операции: Пер. с англ. 6-е изд. М., 1994. . с. 178
5. Беляєв О.О. Політична економія: Навч. посібник./ О.О. Беляєв, А.С. Бебело К.: КНЕУ, 2001. . с. 328
6. Панченко Є.М. Міжнародний менеджмент: Навч. посіб. К., 1996. . с. 312
7. Акопова Е.С., Воронкова О.Н., Гаврилко Н.Н. Мировая экономика и международные экономические отношения: Учеб. пособие. Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. 416 с.
8. Кремень О. Відкритість економіки та напрями її оцінки. *Економічний простір*. 2009. № 31. С. 5–21.
9. Фомичев В.И. Международная торговля: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. М.: ИНФРА М, 2000. 446 с.
10. Макогон Ю.В. Внешнеэкономическая деятельность региона . Донецк, 2002. 136 с.
11. Internationale Trade Center / Trade Map [Officialsite]. 2015. URL: Trade Map - Trade statistics for international business development (2020-08-06).
12. Островский А.В. Китай на витке экономической реформы. *Экономическая реформа в КНР: на рубеже веков* / сост.: П.Б. Каменов. М.: Ин-т Дальнего Востока РАН, 2008. С. 276
13. Мозиас П., Яковлева В. Внешнеторговая политика Китая после присоединения к ВТО. *Мировая экономика и международные отношения*. 2009. № 12. С. 64—68.

14. Обзор мер во внешнеэкономической сфере, принятых иностранными государствами в условиях мирового финансового кризиса в 2009г.и I квартале 2010 г. // Министерство экономического развития РФ. [Официальный сайт]. URL: <http://www.economy.gov.ru> (дата обращения: 05.11.2020).

15. Понкратова Л.А., Новопашина А.Н. Оценка эффектов от иностранного сектора в Китае и России. *Национальные интересы: приоритеты и безопасность*. 2009. № 17 (50). С. 68—79.

16. Customs statistics of the PRC // General administration of customs of People's Republic of China [Official site]. 2010. URL: <http://www.customs.gov.cn/publish/portal0/> (13.11.2020).

17. National bureau of statistics of China [Official site]. 2010. URL: <http://www.stats.gov.cn> (17.11.2020).

18. Региональная статистика: учебник / под ред. В.М. Рябцева, Г.И. Чудилина. М., 2001. с. 284

19. Понкратова Л.А., Чжао Синь. Внешняя торговля Китая: особенности развития после вступления в ВТО и взаимодействие с Россией. *Вестник Амурского государственного университета*. 2008. № 41. С. 122—128.

20. Ministry of commerce of People's Republic of China [Official site]. 2010. URL: <http://www.mofcom.gov.cn> (2020-08-06).

21. Тимофеев О.А. Китайско-американский торговый конфликт 2019 года и его перспективы: между пессимизмом и неизвестностью. Китай в мировой и региональной политике. История и современность, 2019, т. 24, № 24, сс. 173-186. DOI:10.24411/2618_6888_2019_10010

22. 牛新春。中美关系的八大迷思, 现代国际关系, 2011, no. 5, pp. 5-12. [Niu Xinchun. Eight Myths of Sino-US Relations. Contemporary International Relations, 2011, no. 5, pp. 5-12 (In Chin.)]

23. . Lawrence S. U.S.–China relations. CRS report, 29.08.2019. URL:<https://fas.org/sgp/crs/row/R45898.pdf> (accessed 11.03.2020).

24. USTR Statement on Section 301 Tariff Action Regarding China. Office of the U.S. Trade Representative. 23.08.2019. URL:<https://ustr.gov/about-us/policy->

offices/press-office/press-releases/2019/august/ustr-statement-section-301-tariff (accessed 03.10.2020).

25. Лексютина Я. Торг здесь неуместен. Профиль, 01.05.2018. [Leksyutina Ya. Torg zdes' neumesten [Trading is inappropriate here]. Profil', 01.05.2018.] URL:<http://m.profile.ru/politika/item/125565-torg-zdes-neumesten> (дата обращения: 23.11.2020).

26. Update Concerning China's Acts, Policies and Practices Related to Technology Transfer, Intellectual Property, and Innovation. 20.11.2018. URL:<https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Report%20Update.pdf> (accessed 21.02.2020).

27. Труш С.М. Торговая война Д. Трампа против КНР: события, мотивации, внутренний контекст. Россия и Америка в XXI веке, вып. 3, 24.12.2018. [Trush S.M. Torgovaya voina D. Trampa protiv KNR: sobytiya, motivatsii, vnutrennii kontekst [D. Trump's Trade War against China: Events, Motivations, Internal Context]. Russia and America in 21st century, issue 3, 24.12.2018.] DOI: 10.18254/S0000047-8-1. URL:<https://rusus.jes.su/s207054760000047-8-1/> (accessed 26.10.2020).

28. Михеев В., Луконин С. Китай–США: многовекторность “торговой войны”. Мировая экономика и международные отношения, 2019, т. 63, № 5, сс. 57-66. [Mikheev V., Lukonin S. Kitai–SShA: mnogovektornost' “torgovoi voiny” [China–USA: Multiple Vector of “Trade War”]. Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya, 2019, vol. 63, no. 5, pp. 57-66.] DOI: 10.20542/0131-2227-2019-63-5-57-66

29. Zhang A. The U.S.–China Trade Negotiation: A Contract Theory Perspective. 01.12.2019. URL:<https://hub.hku.hk/bitstream/10722/279684/1/Content.pdf?accept=1> (accessed 21.03.2020).

30. 2019 Annual report to Congress. U.S.–China Economic and Security Review Commission. URL:<https://www.uscc.gov/annual-report/2019-annual-report> (accessed 06.12.2020).

31. Findings of the Investigation into China's Acts, Policies, and Practices Related to Technology Transfer, Intellectual Property, and Innovation under Section 301 of the Trade Act of 1974. 22.03.2018. URL:<https://ustr.gov/sites/default/files/Section%20301%20FINAL.PDF> (accessed 21.11.2020).

32. Hearing on Risks, Rewards, and Results: U.S. Companies in China and Chinese Companies in the United States, written testimony of Mark Wu. 28.02.2019. URL: <https://www.uscc.gov/hearings/risks-rewards-and-results-us-companies-china-andchinese-companies-united-states> (accessed 11.10.2020).

33. Торгово-экономические отношения Китая и США в цифрах // Жэньминь жибао. URL: <http://russian.people.com.cn/n3/2017/0225/c31518-9182648.html> (дата обращения: 30.11.2020).

34. National Security Strategy of the United States of America. The White House. URL: <https://www.whitehouse.gov/wpcontent/uploads/2017/12/NSSFinal12-1820170905.pdf> (accessed: 28.11.2020).

35. Темпы роста китайской экономики в 2019 г. составят 6,3 % — прогноз // РоссияКитай: Главное. URL: <http://www.sinorusfocus.com/p/7583.html> (дата обращения: 28.11.2020).

36. World Development Indicators GDP at market prices (current US\$) // World Bank. URL: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=developmentindicators> (accessed:25.11.2020).

37. World Trade Statistical Review 2018 //WTO. URL: https://read.wto-ilibrary.org/trademonitoring/worldtradestatisticalreview2018_0ab3aa40en#page125 (accessed:05.12.2020)

38. Lim D., Ferguson D. Decoupling and the Technology Security Dilemma. 31.10.2019. URL:<https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/huawei-and-decoupling-dilemma> (accessed 20.10.2020).

39. BIS Removes ZTE from Entity List. Wiley, 30.03.2017. URL:https://www.wiley.law/alert-Client_Alert-BIS_Removes_ZTE_from_Entity_List (accessed 21.10.2020).

40. Glaser B., Flaherty K. U.S.–China Relations: Tit-for-Tat Tariffs. *Comparative Connections*, 2018, vol. 20, no. 2, pp. 21-36.

41. Solis M. The new geopolitics of trade in Asia // The Brookings Institution. URL: <https://www.brookings.edu/blog/orderfromchaos/2017/11/15/thenew-geopoliticsoftradeinasia> (accessed: 15.11.2020).

42. China // WTO. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/a1_chine_e.htm (accessed: 30.10.2020).

43. Виноградов А., Салицкий А. США—Китай: торговая война развязана. URL: http://www.perspektivy.info/misl/idea/ssha__kitaj_torgovaja_vojna_razvazana_20180813.htm (дата обращения: 27.11.2020).

44. Виноградов А.О., Салицкий А.И., Семенова Н.К. Американо-китайская экономическая конфронтация: идеология, хронология, значение. *Вестник РУДН, серия «Международные отношения»*. 2019. № 1. С. 35—46. DOI: 10.22363/2313066020191913546.

45. USChina trade war: Deal agreed to suspend new trade tariffs // BBC. URL: <https://www.bbc.com/news/worldlatinamerica46413196> (accessed: 07.11.2020).

46. Китай продлит период отмены повышенных пошлин на автомобили из США. URL: <https://tass.ru/ekonomika/6279155> (дата обращения: 11.11.2020).

47. Acting Attorney General Matthew Whitaker Announces National Security Related Criminal Charges Against Chinese Telecommunications Conglomerate Huawei / The United States Department of Justice. URL: <https://www.justice.gov/opa/video/actingattorneygeneralwhitakerannouncesnationalsecurity-relatedcriminalcharges> (accessed: 17.10.2020)

48. Zheng S., Huang K. China and US upbeat on progress after Washington trade talks. *South China Morning Post*. URL: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/2184590/chinasays-washingtontradetalkswerefrankandmadeimportant#!> (accessed: 13.11.2020).

49. Swanson A., Rappeport A. Trump Delays a Tariff Deadline, Citing Progress in China Trade Talks. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2019/02/24/us/politics/uschinatradetruce.html> (accessed: 22.11.2020).

50. Martina M., Mason J. UPDATE 7U.S., China report progress in Beijing trade talks. URL: <https://ru.reuters.com/article/americasRegulatoryNes/idUKL3N21G08E> (accessed: 07.11.2020).

51. Lawder D. As latest round of U.S.China talks end, 'significant work' remains. URL: <https://www.reuters.com/article/ususatradechina/aslatestround ofuschi natakssendsignificantworkremainsidUSKCN1RH1XS> (accessed: 03.12.2020).

52. Economic and Trade Agreement between the Government of the USA and the Government of the PRC. Article 6.2. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/phase%20one%20agreement/Economic_And_Trade_Agreement_Between_The_United_States_And_China_Text.pdf (accessed 01.12.2020).

53. John S. McCain National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2019. Public Law 115–232. 13.08.2018. Section 889. URL: <https://www.congress.gov/115/plaws/publ232/PLAW-115publ232.pdf> (accessed 21.11.2020).

54. Executive Order on Securing the Information and Communications Technology and Services Supply Chain. 15.05.2019. URL: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/executive-order-securing-information-communicationstechnology-services-supply-chain/> (accessed 10.11.2020).

55. U.S. Won't Partner with Countries that Use Huawei Systems: Pompeo. Reuters, 21.02.2019. URL: <https://www.reuters.com/article/us-huawei-tech-usa-pompeo/us-wont-partner-with-countries-that-use-huawei-systems-pompeoidUSKCN1QA1O6> (accessed 21.11.2020).

56. Segal A. Seizing Core Technologies: China Responds to U.S. Technology Competition. WITA, 06.01.2019. . URL: <https://www.wita.org/nextgentrade/china-responds-u-s-tech-competition/> (accessed 21.11.2020).

57. Чун Яту, Ван Цзюньлин. Китай на страже свободной торговли. Китай, 2019, № 7 (165), сс. 52-53 . URL: <https://www.pressreader.com/china/china-russian/20190708/282029033820428> (accessed 02.12.2020).

58. Ломанов А. Китайские дискуссии об отношениях с США и торговой войне. Мировая экономика и международные отношения, 2019, т. 63, № 10, сс. 17-29. [Lomanov A. Kitaiskie diskussii ob otnosheniyakh s SShA i torgovoi voine [Chinese Discussions About Relations with the U.S. and the Trade War]. Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya, 2019, vol. 63, no. 10, pp. 17-29.] DOI: 10.20542/0131-2227-2019-63-10-17-29

59. Wang Jisi. Assessing the Radical Transformation of U.S. Policy toward China. China International Strategy Review, 2019, no. 1, pp. 195-204. DOI: 10.1007/s42533-019-00029-4

60. Трамп смягчил позицию США на переговорах с Китаем ради заключения торговой сделки. URL: <https://tass.ru/ekonomika/6394986> (дата обращения: 02.11.2020).

61. Donald Trump Twitter. URL: <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1125069836088950784> (accessed: 27.11.2020).

62. Collins K., Liptak K. Latest round of USChina trade talks end without agreement. URL: <https://edition.cnn.com/2019/05/10/politics/uschinatradetalkswhitehouse/index.html> (accessed: 26.10.2020).

63. U.S. International Trade in Goods and Services, December 2018. *Bureau of Economic Analysis*. URL: <https://www.bea.gov/news/2019/usinternationaltradedegoodsandservicesdecember2018> (accessed: 15.11.2020).

64. Reshoring Initiative 2018 Data Report. *Reshoring Initiative*. URL: <http://reshorenw.org/blog/reshoringinitiative2018datareport/> (accessed: 13.11.2020)

65. Reshoring Initiative 2017 Data Report: Reshoring Plus FDI Job Announcements Up 2,800 % Since 2010. *Reshoring Initiative*. URL:

<http://reshorennow.org/blog/reshoringinitiative2017datareportreshoringplusfdijob-announcementsup2800since2010/> (accessed: 13.11.2020).

66. Donnan S., Singh S. Trump's Trade War Is Hurting Farmers, But They Still Think He Can Win It. *Bloomberg* URL: <https://www.bloomberg.com/news/features/20190411/trumps-tradewarssapspringoptimismandprofitsonusfarms> (accessed: 13.11.2020).

67. Sutherland B. China's Boeing Threat Has More Bite Than Bark // *Bloomberg*. URL: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/20190319/boeingbamayfeelchinatradebiteafterall> (accessed: 15.11.2020).

68. Hirtzer M., Polansek T. Trade wars cost U.S., China billions of dollars each in 2018. URL: <https://www.reuters.com/article/ususatradechina/tradewarscostuschina-billionsofdollarseachin2018idUSKCN1OR1JH> (accessed: .01.12.2020).

69. Exports: Oil. *USTRadeNumbers*. URL: <https://www.ustradenumbers.com/export/Oil/> (accessed: 13.11.2020).

70. Китай с 1 ноября снизит пошлины на импорт 1585 наименований товаров. URL: <https://www.vestifinance.ru/articles/107541> (дата обращения: 15.11.2020).

71. Behsudi A. China's new investment law replete with question marks. *Politico*. URL: <https://www.politico.com/story/2019/03/15/chinasinvestmentlaw-trade1274817> (accessed: .15.11.2020).

72. World Economic Outlook, April 2019. Growth Slowdown, Precarious Recovery. *International Monetary Fund*. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/03/28/worldeconomicoutlookapril2019> (accessed: .18.11.2020).

73. Статистика 2018 в Китае: прекращение роста и новый бестселлер. URL: <https://autoreview.ru/news/statistika2018vkitaeprekraschenierostainovyuybestseller> (дата обращения: .20.11.2020).

74. ГОСТ 12.0.003-74 Система стандартов безопасности труда. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация. [Введ. 1976-01-01]. М. : Госстандарт СССР, 1974. 4 с. (Межгосударственный стандарт).

75. ПУЕ-2017. Правила улаштування електроустановок. [На заміну ПУЕ-86 ; чинний з 2017-08-21]. К.: Міненерговугілля України, 2017. 617 с.

76. НПАОП 40.1-1.21-98. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів. [На заміну ДНАОП 0.00.1.21-84 ; чинний з 1998-01-09]. К.: Мінпраці України, 1998. 89 с. (Нормативно-правовий акт охорони праці).

77. 90/270/ЄЕС. Про мінімальні вимоги безпеки та здоров'я при роботі з екранними пристроями. [Чинний від 1990-05-29]. Брюссель.: Рада Європейських співтовариств, 1990. 14 с. Режим доступу: <http://docs.pravo.ru/document/view/32704903/>. (Директива).

78. НПАОП 0.00-7.15-18. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроям. [На заміну НПАОП 0.00-1.28-10 ; чинний від 2018-05-18]. К.: Мінсоцполітики України, 2018. 6 с. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18>. (Нормативно-правовий акт охорони праці).

79. ДСанПіН 3.3.2.007-98. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. [Чинний від 1998-12-10]. К.: МОЗ України, 1998. URL: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2445>. (Державні санітарні правила та норми)

80. ДБН В.2.5-28-2018. Природне і штучне освітлення. [На заміну ДБН В.2.5-28-2006 ; чинний з 2019-03-01]. К.: Мінрегіон України, 2018. 133 с. (Державні будівельні норми України).

81. ДСН 3.3.6.042-99. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень. [Чинний від 1999-12-01]. К.: МОЗ України, 1999. 106 с. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99>. (Державні санітарні норми).

82. ГОСТ 12.1.005-88. Система стандартів безпеки труда. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны. [На заміну ГОСТ 12.1.005-76 ; чинний з 1989-01-01]. М.: МОЗ СРСР, 1988. 50 с. (Міждержавний стандарт).

83. ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціонування. [На

заміну СНиП 2.04.05-91 ; крім розділу 5 та додатка 22. ; чинний від 2014-01-01]. К.: Мінрегіонбуд України, 2013. 149 с. (Державні будівельні норми України).

84. НАПБ А.01.001-14. Правила пожежної безпеки в Україні. [На заміну НАПБ А.01.001-04 ; чинний від 2014-12-30]. К.: МВС України, 2014. 91 с. (Нормативний акт пожежної безпеки).

85. ДСТУ EN 2:2014. Класифікація пожеж (EN 2:1992; EN 2:1992/A1:2004, IDT). [На заміну ГОСТ 27331-87 ; чинний з 01.01.2016]. К.: Мінекономрозвитку України, 2014. 7 с. (Державний Стандарт України).

86. ДСТУ Б В.1.1-36:2016. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою. [На заміну НАПБ Б.03.002-2007 ; чинний від 2017-01-01]. К.: Мінрегіонбуд України, 2016. 66 с. (Державний Стандарт України).

87. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги. [На заміну ДБН В.1.1.7-2002 ; чинний від 2017-06-01]. К.: Мінрегіон України, 2017. 47 с. (Державні будівельні норми).

88. ДБН В.2.5-56:2014. Системи протипожежного захисту. [На заміну ДБН В.2.5-56:2010 ; СНиП 2.04.05-91 (розділи 5 та 22) ; чинний від 2015-07-01]. К.: Мінрегіон України, 2014. 191 с. (Державні будівельні норми).

89. Правила експлуатації та типових норм належності вогнегасників. [На заміну НАПБ Б.03.001-2004 ; чинний від 2018-02-23]. К.: МВС України, 2018. 23 с. (Правила).

90. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Редакція від: 03.07.2020. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>. (Закон України).

91. Шоботов В. М. Цивільна оборона: навчальний посібник. вид. 2-ге, перероб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 438 с.